

SÉANCE DU JEUDI 9 MAI 1996

VERGADERING VAN DONDERDAG 9 MEI 1996

SOMMAIRE :

EXCUSE :

Page 1025.

PÉTITION :

Page 1025.

ÉVOCATION :

Page 1025.

LUTTE CONTRE LE RACISME, LA XÉNOPHOBIE ET L'ANTISÉMITISME :

Page 1025.

HOMMAGE À LA MÉMOIRE DE SON ÉMINENCE LE CARDINAL SUENENS :

Page 1026.

PROPOSITIONS (Prise en considération) :

Pages 1026 et 1034.

M. Poty et consorts. — Proposition de loi relative aux dates de valeur des opérations bancaires.

M. Anciaux. — Proposition de loi modifiant la loi du 3 janvier 1933 relative à la fabrication, au commerce et au port des armes et au commerce des munitions, en ce qui concerne l'interdiction des armes laser antipersonnel et antisenseurs comme armes aveuglantes ou dispositifs de même nature.

Orateurs : **MM. Anciaux, Lallemand, M. le Président,** p. 1026.

M. Lallemand et consorts. — Proposition de résolution visant à initier une recherche d'informations et un débat à propos des problèmes de fin de vie.

M. Mahoux et consorts. — Proposition de résolution relative à la protection du peuple tibétain et de sa culture.

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1995-1996
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1995-1996

INHOUDSOPGAVE :

VERONTSCHULDIGD :

Bladzijde 1025.

VERZOEKSCRIFT :

Bladzijde 1025.

EVOCATIE :

Bladzijde 1025.

STRIJD TEGEN RACISME, VREEMDELINGENHAAT EN ANTISEMITISME :

Bladzijde 1025.

HULDE TER NAGEDACHTENIS AAN ZIJNE EMINENTIE KARDINAAL SUENENS :

Bladzijde 1026.

VOORSTELLEN (Inoverwegingneming) :

Bladzijden 1026 en 1034.

De heer Poty c.s. — Wetsvoorstel betreffende de valutadatum van bankverrichtingen.

De heer Anciaux. — Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 3 januari 1933 op de vervaardiging van, de handel in en het dragen van wapens en op de handel in munitie, inzake het verbod op anti-persoonslaserwapens en anti-sensorklaserwapens als blindmakend wapen of soortgelijke mechanismen.

Spreekers : **de heren Anciaux, Lallemand, de Voorzitter,** blz. 1026.

De heer Lallemand c.s. — Voorstel van resolutie strekkende om informatie te verzamelen en een debat op gang te brengen over de problemen die met het levenseinde te maken hebben.

De heer Mahoux c.s. — Voorstel van resolutie betreffende de bescherming van het Tibetaanse volk en zijn cultuur.

M. Anciaux. — Proposition de résolution relative aux droits de l'homme des minorités ethniques et religieuses en Inde ainsi qu'au droit à une certaine forme d'autonomie.

M. Vandenberghe et consorts. — Proposition instituant une commission parlementaire chargée d'enquêter sur la criminalité organisée en Belgique.

QUESTIONS ORALES :

Question orale de M. Van Hauthem au Premier ministre sur «les conséquences de l'affaire Van Hool».

Orateurs : **M. Van Hauthem, M. Dehaene**, Premier ministre, p. 1027.

Question orale de M. Loones au Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «les pylônes de Belgacom et de Mobistar».

Orateurs : **M. Loones, M. Di Rupo**, Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications, p. 1027.

Question orale de M. Hatry au Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «la Charte de l'Énergie».

Orateurs : **M. Hatry, M. Di Rupo**, Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications, p. 1028.

Question orale de M. Mahoux au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «la fraude TVA dans le secteur Horeca».

Orateurs : **M. Mahoux, M. Maystadt**, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur, p. 1029.

Question orale de M. Devolder au ministre de la Santé publique et des Pensions et au ministre des Affaires sociales sur «la nécessité d'obtenir l'autorisation du médecin-conseil de la mutualité pour une première vaccination contre l'hépatite B par le vaccin Euserix B».

Orateurs : **M. Devolder, Mme De Galan**, ministre des Affaires sociales, p. 1030.

Question orale de Mme Mayence-Goossens au ministre des Affaires étrangères sur «l'accueil du président Mobutu par les autorités françaises et l'avenir de la troïka en ce qui concerne le Zaïre».

Orateurs : **Mme Mayence-Goossens, M. Derycke**, ministre des Affaires étrangères, p. 1031.

Question orale de Mme Bribosia-Picard au ministre de la Justice sur «le risque d'interdiction complète de l'utilisation de dispositifs d'encryptage».

Orateurs : **Mme Bribosia-Picard, M. De Clerck**, ministre de la Justice, p. 1032.

Question orale de M. Boutmans au ministre de la Fonction publique sur «le logement du Comité supérieur de contrôle».

Orateurs : **M. Boutmans, M. Flahaut**, ministre de la Fonction publique, p. 1033.

Question orale de Mme Lizin au ministre de la Défense nationale sur «les forces belges en Bosnie et le retrait de l'IFOR».

Orateurs : **Mme Lizin, M. Poncelet**, ministre de la Défense nationale, p. 1033.

De heer Anciaux. — Voorstel van resolutie betreffende de mensenrechten van etnische en religieuze minderheden in Indië en het recht op een zekere vorm van autonomie.

De heer Vandenberghe c.s. — Voorstel tot instelling van een parlementaire commissie van onderzoek naar de georganiseerde criminaliteit in België.

MONDELINGE VRAGEN :

Mondelinge vraag van de heer Van Hauthem aan de Eerste minister over «de gevolgen van de zaak-Van Hool».

Sprekers : **de heer Van Hauthem, de heer Dehaene**, Eerste minister, blz. 1027.

Mondelinge vraag van de heer Loones aan de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «de zendmasten van Belgacom en van Mobistar».

Sprekers : **de heer Loones, de heer Di Rupo**, Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie, blz. 1027.

Mondelinge vraag van de heer Hatry aan de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «het Energiehandvest».

Sprekers : **de heer Hatry, de heer Di Rupo**, Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie, blz. 1028.

Mondelinge vraag van de heer Mahoux aan de Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel over «de BTW-fraude in de horecasector».

Sprekers : **de heer Mahoux, de heer Maystadt**, Vice-Eerste minister en minister van Financiën en Buitenlandse Handel, blz. 1029.

Mondelinge vraag van de heer Devolder aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen en aan de minister van Sociale Zaken over «de noodzakelijke toestemming van de medisch adviseur van het ziekenfonds voor een eerste vaccinatie tegen hepatitis B met vaccin Euserix B junior».

Sprekers : **de heer Devolder, mevrouw De Galan**, minister van Sociale Zaken, blz. 1030.

Mondelinge vraag van mevrouw Mayence-Goossens aan de minister van Buitenlandse Zaken over «de ontvangst van president Mobutu door de Franse autoriteiten en de toekomst van de troïka met betrekking tot Zaïre».

Sprekers : **mevrouw Mayence-Goossens, de heer Derycke**, minister van Buitenlandse Zaken, blz. 1031.

Mondelinge vraag van mevrouw Bribosia-Picard aan de minister van Justitie over «het gevaar dat de toepassing van encryptietechnieken volledig verboden wordt».

Sprekers : **mevrouw Bribosia-Picard, de heer De Clerck**, minister van Justitie, blz. 1032.

Mondelinge vraag van de heer Boutmans aan de minister van Ambtenarenzaken over «de behuizing van het Hoog Comité van toezicht».

Sprekers : **de heer Boutmans, de heer Flahaut**, minister van Ambtenarenzaken, blz. 1033.

Mondelinge vraag van mevrouw Lizin aan de minister van Landsverdediging over «de Belgische strijdkrachten in Bosnië en de terugtrekking van IFOR».

Sprekers : **mevrouw Lizin, de heer Poncelet**, minister van Landsverdediging, blz. 1033.

ORDRE DES TRAVAUX :

Page 1034.

PROPOSITIONS DE LOI (Renvoi) :

Page 1035.

Renvoi à la commission des Affaires institutionnelles de la proposition de loi spéciale modifiant la loi spéciale du 8 août 1980 de réformes institutionnelles et la loi spéciale du 12 janvier 1989 relative aux institutions bruxelloises, en vue d'organiser les incompatibilités édictées entre les fonctions de membre d'une assemblée parlementaire et de membre d'un Gouvernement fédéral, communautaire ou régional, et de la proposition de loi modifiant la loi du 6 août 1931 établissant les incompatibilités et interdictions concernant les ministres, anciens ministres et ministres d'État ainsi que les membres et anciens membres des Chambres législatives.

PROPOSITION DE RÉSOLUTION (Votes) :

Proposition de résolution sur la situation en Irak.

Explications de vote: *Orateurs*: **MM. Ceder, Anciaux, Vautmans, Mme Lizin, MM. Boutmans, Destexhe, Mme Bribosia-Picard, M. Staes**, p. 1035.

Vote sur l'amendement, p. 1036.

Vote sur l'ensemble, p. 1036.

RÉVISION DE LA CONSTITUTION (Votes) :

Révision de l'article 41 de la Constitution (*Doc.* 1-49/1, 2).

Explication de vote: *Orateur*: **M. Foret**, p. 1037.

Vote, p. 1037.

Révision de l'article 41 de la Constitution (*Doc.* 1-185/1 à 5).

Explications de vote: *Orateurs*: **MM. Verreycken, Coveliers, Loones, Erdman, Caluwé**, p. 1038.

Vote, p. 1038.

MOTIONS (Votes) :

Vote sur la motion pure et simple déposée en conclusion de la demande d'explications de M. Desmedt au ministre de la Justice, développée en séance publique de la commission de la Justice, le 23 avril 1996, p. 1040.

Explications de vote: *Orateurs*: **MM. Desmedt, Anciaux, Boutmans, Coveliers**, p. 1039.

Vote sur la motion pure et simple déposée en conclusion de la demande d'explications de M. Destexhe au ministre de la Fonction publique, développée en séance publique de la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives, le 30 avril 1996, p. 1040.

DEMANDES D'EXPLICATIONS (Discussion) :

Demande d'explications de M. Goris au Premier ministre sur «l'absence de mise en œuvre des recommandations faites par la Commission d'enquête parlementaire sur les achats de matériel pour les forces armées».

Orateurs: **M. Goris, M. Dehaene**, Premier ministre, p. 1041.

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN :

Bladzijde 1034.

WETSVOORSTELLEN (Verwijzing) :

Bladzijde 1035.

Verwijzing naar de commissie voor de Institutionele Aangelegenheden van het voorstel van bijzondere wet houdende wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen en van de bijzondere wet van 12 januari 1989 met betrekking tot de Brusselse instellingen, ten einde een regeling te treffen voor de onverenigbaarheid tussen het ambt van lid van een parlementaire assemblée en het ambt van lid van een federale, een Gemeenschaps- of een Gewestregering en van het wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 6 augustus 1931 houdende vaststelling van de onverenigbaarheden en ontzeggingen betreffende de ministers, gewezen ministers en ministers van Staat, alsmede de leden en gewezen leden van de Wetgevende Kamers.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE (Stemmingen) :

Voorstel van resolutie over de situatie in Irak.

Stemverklaringen: *Sprekers*: **de heren Ceder, Anciaux, Vautmans, mevrouw Lizin, de heren Boutmans, Destexhe, mevrouw Bribosia-Picard, de heer Staes**, blz. 1035.

Stemming over het amendement, blz. 1036.

Stemming over het geheel, blz. 1036.

HERZIENING VAN DE GRONDWET (Stemmingen) :

Herziening van artikel 41 van de Grondwet (*Gedr. St.* 1-49/1, 2).

Stemverklaring: *Spreker*: **de heer Foret**, blz. 1037.

Stemming, blz. 1037.

Herziening van artikel 41 van de Grondwet (*Gedr. St.* 1-185/1 tot 5).

Stemverklaringen: *Sprekers*: **de heren Verreycken, Coveliers, Loones, Erdman, Caluwé**, blz. 1038.

Stemming, blz. 1038.

MOTIES (Stemmingen) :

Stemming over de eenvoudige motie ingediend tot besluit van de vraag om uitleg van de heer Desmedt aan de minister van Justitie, gesteld op 23 april 1996 in openbare vergadering van de commissie voor de Justitie, blz. 1040.

Stemverklaringen: *Sprekers*: **de heren Desmedt, Anciaux, Boutmans, Coveliers**, blz. 1039.

Stemming over de eenvoudige motie ingediend tot besluit van de vraag om uitleg van de heer Destexhe aan de minister van Ambtenarenzaken, gesteld op 30 april 1996 in de openbare vergadering van de commissie voor de Binnenlandse en Administratieve Aangelegenheden, blz. 1040.

VRAGEN OM UITLEG (Bespreking) :

Vraag om uitleg van de heer Goris aan de Eerste minister over «het uitblijven van de uitvoering van de aanbevelingen die voorgesteld werden door de Onderzoekscmissie legeraankopen».

Sprekers: **de heer Goris, de heer Dehaene**, Eerste minister, blz. 1041.

Demande d'explications de M. Goris au ministre de la Défense nationale sur «la passation d'un marché public à Giat Industries».

Orateurs: **M. Goris, M. Poncelet**, ministre de la Défense nationale, p. 1042.

Demande d'explications de Mme Thijs au Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur sur «l'application de l'Accord de Schengen».

Orateurs: **Mme Thijs, M. Hatry, M. Vande Lanotte**, Vice-Premier ministre et ministre de l'Intérieur, p. 1043.

Demande d'explications de M. Hatry au Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «la carence totale des autorités belges quant à l'utilisation du LPG carburant, qui est de tous les carburants automobiles celui dont le caractère polluant est le plus faible».

Orateurs: **M. Hatry, M. Di Rupo**, Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications, p. 1046.

PROPOSITION DE LOI (Dépôt):

Page 1048.

Mmes de Bethune et Maximus. — Proposition de loi visant à réduire le volume sonore des baladeurs et des écouteurs.

Vraag om uitleg van de heer Goris aan de minister van Landsverdediging over «de gunning van een overheidsopdracht aan Giat Industries».

Sprekers: **de heer Goris, de heer Poncelet**, minister van Landsverdediging, blz. 1042.

Vraag om uitleg van mevrouw Thijs aan de Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de toepassing van het Akkoord van Schengen».

Sprekers: **mevrouw Thijs, de heer Hatry, de heer Vande Lanotte**, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken, blz. 1043.

Vraag om uitleg van de heer Hatry aan de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «het totaal in gebreke blijven van de Belgische overheid met betrekking tot het gebruik van LPG-brandstof, die van alle brandstoffen voor auto's het minst vervuילend is».

Sprekers: **de heer Hatry, de heer Di Rupo**, Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie, blz. 1046.

WETSVOORSTEL (Indiening):

Bladzijde 1048.

De dames de Bethune en Maximus. — Wetsvoorstel ter beperking van het klankvolume van walkmans en hoofdtelefoons.

PRÉSIDENCE DE **M. MAHOUX**, PREMIER VICE-PRÉSIDENT
VOORZITTERSCHAP VAN **DE HEER MAHOUX**, EERSTE ONDERVOORZITTER

Le procès-verbal de la dernière séance est déposé sur le bureau.
De notulen van de jongste vergadering worden ter tafel gelegd.

La séance est ouverte à 15 h 10 m.
De vergadering wordt geopend om 15 h 10 m.

EXCUSÉ — VERONTSCHULDIGD

M. Jonckheer, pour raisons familiales, demande d'excuser son absence à la réunion de ce jour.

Afwezig met bericht van verhindering: de heer Jonckheer, om familiale redenen.

— Pris pour information.

Voor kennisgeving aangenomen.

PÉTITION — VERZOEKSCRIFT

M. le Président. — Par pétition établie à Lodolinsart, M. L. Dechamps demande la reconnaissance internationale du droit à l'autodétermination du peuple tibétain.

Bij verzoekschrift uit Lodolinsart vraagt de heer L. Dechamps de internationale erkenning van het recht op zelfbeschikking van het Tibetaanse volk.

— Renvoi à la commission des Affaires étrangères.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

ÉVOCATION — EVOCATIE

M. le Président. — Par message d'aujourd'hui, le Sénat informe la Chambre des représentants de la mise en œuvre, ce même jour, de l'évocation du projet de loi modifiant la loi relative à l'assurance obligatoire soins de santé et indemnités, coordonnée le 14 juillet 1994. Celui-ci est renvoyé à la commission des Affaires sociales.

De Senaat brengt bij boodschap van heden aan de Kamer van volksvertegenwoordigers ter kennis dat tot evocatie wordt overgegaan, op datum van vandaag, van het wetsontwerp tot wijziging van de wet betreffende de verplichte verzekering voor geneeskundige verzorging en uitkeringen, gecoördineerd op 14 juli 1994. Het wordt verwezen naar de commissie voor de Sociale Aangelegenheden.

LUTTE CONTRE LE RACISME, LA XÉNOPHOBIE
ET L'ANTISÉMITISME

STRIJD TEGEN RACISME, VREEMDELINGENHAAT
EN ANTISEMITISME

M. le Président se lève et prononce les paroles suivantes que l'assemblée écoute debout: Mesdames, messieurs, le 16 avril dernier, les communautés juives en Israël et dans le monde ont commémoré les victimes de l'holocauste et la révolte du ghetto de

Varsovie. Le Sénat tient à s'associer à cette commémoration. L'extermination systématique de six millions de Juifs constitue sans aucun doute l'événement le plus tragique de l'histoire de l'humanité. Il est important de se souvenir de cette période noire car, seule, notre mémoire peut éviter que les vieux démons se réveillent.

Dans sa résolution de décembre 1995, le Sénat a demandé à juste titre que soit instaurée en Belgique, comme dans l'ensemble des États membres de l'Union européenne, une journée qui commémore le génocide perpétré par l'Allemagne nazie et qui rappelle le lien entre l'idéologie nazie et les racismes et xénophobies qui s'affirment aujourd'hui au quotidien.

La commémoration des horreurs qui se sont produites il y a un demi-siècle au cœur de l'Europe doit nous inciter à réfléchir sur les valeurs fondamentales et les principes de la démocratie.

Ik denk in de eerste plaats aan de verdragzaamheid en aan het respect voor de overtuiging van de andere, zonder welke een democratie niet kan gedijen. Ik denk ook aan de eerbied voor de lichamelijke en geestelijke integriteit en de eerbied voor het menselijk leven zonder welke geen samenleving, die naam waardig, mogelijk is.

Als politiek verantwoordelijken moeten wij erop toezien dat deze gedachtenis door de komende generaties levendig wordt gehouden en moeten wij vooral aan de jongeren uitleggen welke gevaren voortkomen uit totalitaire en racistische ideologieën. De rol van het onderwijs is in dit opzicht van het allergeenste belang. Ook moeten wij krachtadig de revisionistische standpunten bestrijden die een ware schande zijn en de nagedachtenis beledigen van de slachtoffers van de genocide.

De gebeurtenissen die zich onlangs op ons continent en in Afrika hebben voorgedaan, tonen aan dat dit gevaar nog niet is bezworen en dat onze waakzaamheid niet mag verslappen.

Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Dehaene, Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, de Regering sluit zich bij uw woorden aan. Vandaag brengen we niet alleen hulde aan hen die bij verzetsacties het leven lieten, maar ook aan de miljoenen mensen die in de concentratiekampen op onmenselijke wijze werden vernederd en genadeloos werden omgebracht.

Durant ces années tragiques, tant de gens furent privés de leurs droits les plus élémentaires et perdirent leur vie dans des conditions atroces qui dépassent tout entendement.

Le Gouvernement s'associe à l'hommage ému rendu à toutes ces victimes innocentes. Il faut que leur souvenir demeure dans nos cœurs, que leurs leçons et leur histoire ne soient pas perdues pour l'avenir. (*L'assemblée se recueille quelques instants.*)

HOMMAGE À LA MÉMOIRE DE SON ÉMINENCE
LE CARDINAL SUENENSHULDE TER NAGEDACHTENIS AAN ZIJN EMINENTIE
KARDINAAL SUENENS

M. le Président se lève et prononce les paroles suivantes que l'assemblée écoute debout: Mesdames, messieurs, son Éminence le cardinal Léon-Joseph Suenens est décédé lundi dernier à l'âge de 91 ans. Il y a quelques mois encore, il avait fêté les cinquante ans de son ministère épiscopal.

En tant qu'archevêque de Malines-Bruxelles, le cardinal Suenens a conduit l'Église catholique de Belgique de 1961 à 1979. Mais son influence exceptionnelle s'est manifestée jusqu'au-delà de nos frontières. Promu au cardinalat en 1962, il n'a, depuis lors, pas cessé de jouer un rôle rénovateur et de premier plan dans l'Église au niveau mondial.

Kardinaal Suenens gaat vooral de geschiedenis in als een van de architecten van het Tweede Vaticaans Concilie, dat het aanschijn van de katholieke Kerk veranderd heeft. Als geen ander voelde hij aan dat de grote veranderingen die de wereld in onze eeuw heeft doorgemaakt niet aan de Kerk voorbij konden gaan en dat de Kerk nood had aan meer openheid, zowel intern als ten opzichte van de andere christelijke kerken en de wereld in het algemeen. Ook na het concilie is kardinaal Suenens zich met zijn talrijke publikaties en contacten over de hele wereld, vooral de Angelsaksische, onvermoeibaar voor deze kerkvernieuwing blijven inzetten.

En outre, il a toujours fait preuve d'une grande sagacité, alliée à l'ouverture d'esprit et à la liberté d'expression. Mais il était aussi prudent et savait concilier les points de vue divergents. Par-dessus tout, il témoignait une fidélité inébranlable à l'institution dont il faisait partie et était profondément croyant. Cette combinaison exceptionnelle de qualités forçait l'admiration et le respect de chacun, y compris des non-croyants.

Dans notre pays, le cardinal Suenens a également dirigé avec beaucoup d'autorité l'adaptation de l'Église à son nouveau rôle dans la société, bien que cela ne fût pas toujours aussi facile pour lui, comme le montra la scission de l'Université de Louvain. Avec feu le roi Baudouin, il a entretenu des rapports étroits au long de trente-trois années.

In 1979, op 75-jarige leeftijd, nam kardinaal Suenens ontslag als primaat van België, conform een van de hervormingen die hij zelf had bepleit. Hij bleef echter uitermate actief, hoewel zijn aandacht zich meer en meer verplaatste van het functioneren van de Kerk naar een vernieuwing van de persoonlijke geloofsbeleving. Tijdens de laatste jaren van zijn leven heeft hij nog twee delen van zijn memoires gepubliceerd.

À son successeur, Son Éminence le cardinal Daneels, ainsi qu'à la communauté catholique de Belgique, le Sénat présente ses condoléances respectueuses à la suite de la disparition de cette grande figure.

Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Dehaene, Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, namens de Regering sluit ik mij aan bij de hulde die u bracht ter nagedachtenis van de achttiende aartsbisschop van Mechelen-Brussel, kardinaal Leo-Jozef Suenens. Van schitterend professor aan het seminarie, moedig vice-rector van de Leuvense Universiteit tijdens de oorlog en hulpbisschop van Mechelen is hij als aartsbisschop, primaat van België, uitgegroeid tot een wereldfiguur.

Son rayonnement au Concile de Vatican II et ses activités œcuméniques l'ont fait connaître dans le monde entier. Il laisse le souvenir d'un grand intellectuel ayant une vision universelle du message qu'il a voulu transmettre au cours de sa longue et féconde existence.

J'ai présenté les condoléances du Gouvernement au cardinal Danneels et à la communauté catholique. (*L'assemblée observe une minute de silence.*)

VOORSTELLEN — PROPOSITIONS

Inoverwegingneming — Prise en considération

De Voorzitter.— Aan de orde is thans de bespreking over de inoverwegingneming van voorstellen.

L'ordre du jour appelle la discussion sur la prise en considération de propositions.

U heeft de lijst ontvangen van de verschillende in overweging te nemen voorstellen met opgave van de commissies waarnaar het Bureau van plan is ze te verwijzen.

Vous avez reçu la liste des différentes propositions à prendre en considération, avec indication des commissions auxquelles le Bureau envisage de les renvoyer.

Leden die opmerkingen mochten hebben, gelieven mij die vóór het einde van de vergadering te doen kennen.

Je prie les membres qui auraient des observations à formuler de me les faire connaître avant la fin de la séance.

Tenzij er afwijkende suggesties zijn, zal ik beschouwen dat die voorstellen in overweging zijn genomen en verwezen naar de commissies die door het Bureau zijn aangeduid.

Sauf suggestions divergentes, je considérerai les propositions comme prises en considération et renvoyées aux commissions indiquées par le Bureau.

Het woord is aan de heer Anciaux.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de Voorzitter, ik heb een opmerking met betrekking tot de inoverwegingneming van mijn voorstel van wet over de laserwapens. Het Bureau heeft beslist dit voorstel te verwijzen naar de commissie voor de Justitie. Ik ben het hiermee niet eens. Immers, zowel de resolutie met betrekking tot laserwapens als de wetgeving over de wapenhandel vallen onder de specifieke bevoegdheid van de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden. Ik begrijp deze verwijzing bijgevolg niet en ik dring er ten stelligste op aan deze beslissing te herzien.

M. le Président. — Je suggère, monsieur Anciaux, que nous nous en tenions à la proposition du Bureau. Par ailleurs, il est loisible au président de la commission de la Justice de demander un avis à la commission des Affaires étrangères au sujet de cette proposition de loi.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de Voorzitter, de wetgeving betreffende de landmijnen is door de Senaat naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden verwezen. Mijn voorstel is van dezelfde strekking. Bovendien werd in de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden reeds een hele discussie gevoerd over een resolutie in dit verband. Een verwijzing naar de commissie voor de Justitie is dus helemaal niet logisch. De leden van de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden die deze discussie hebben gevoerd, zullen mijn standpunt ongetwijfeld bijtreden.

M. le Président. — La parole est à M. Lallemand.

M. Lallemand (PS). — Monsieur le Président, M. Anciaux a peut-être raison de contester cette décision, mais je ne suis pas en mesure de trancher immédiatement la question, n'ayant pas eu l'occasion d'étudier le contenu de cette proposition.

Par ailleurs, je signale simplement qu'à l'origine, le texte relatif aux mines antipersonnel a été soumis non à la commission des Affaires étrangères, mais à celle de la Défense.

Mais je suis disposé à envisager une solution concrète permettant à la commission des Affaires étrangères d'être saisie de cette proposition.

M. le Président. — Je propose que nous nous concertions, et cela dans un esprit d'ouverture, avant la fin de la séance sur la solution la plus appropriée à apporter à ce problème. (*Assentiment.*)

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER VAN HAUTHEM
AAN DE EERSTE MINISTER OVER «DE GEVOLGEN
VAN DE ZAAK-VAN HOOL»

QUESTION ORALE DE M. VAN HAUTHEM AU PREMIER
MINISTRE SUR «LES CONSÉQUENCES DE L'AFFAIRE
VAN HOOL»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Van Hauthem aan de Eerste minister over «de gevolgen van de zaak-Van Hool».

Het woord is aan de heer Van Hauthem.

De heer Van Hauthem (Vl. Bl.). — Mijnheer de Voorzitter, het Europees Hof van justitie in Luxemburg veroordeelde onlangs de Belgische Staat in de zogenaamde zaak-Van Hool. Het gaat om bekende feiten. De Waalse vervoersmaatschappij, daarin gesteund door de Waalse Gewestregering, gunde het Vlaamse busbedrijf Van Hool de bestelling niet van een groot aantal bussen, hoewel Van Hool volgens de geldende regels deze bestelling had moeten binnenrijven. Na klacht van Van Hool zowel in het binnenland als uiteindelijk bij het Europese Hof van justitie in Luxemburg en bij de Europese Commissie werd de Belgische Staat voor deze praktijk veroordeeld. Deze uitspraak werd door een welbepaald deel van de Waalse pers op een storm van woede onthaald. Daarbij werd een beschuldigende vinger uitgestoken naar Europees commissaris Karel Van Miert, die zowaar werd afgeschilderd als een rabiate flamingant.

Wij hebben gisteren via de pers kunnen vernemen dat de Waalse Regering de uitspraak ongegeneerd naast zich neerlegt, gezien de uitvoering van het betwiste contract zo goed als rond is. Bovendien heeft de Waalse Gewestregering laten verstaan dat zij een eventuele gunstige uitspraak voor Van Hool in andere zaken met betrekking tot het buscontract aangespannen voor de Raad van State en het gerecht in Namen, eveneens naast zich zal neerleggen. In die context rijzen er toch een aantal vragen.

Het Belgische beleidsniveau kan de ogen niet langer sluiten voor dergelijke Waalse arrogantie. Door het Waalse principe «werk voor eigen volk eerst», maar dan wel op Vlaamse kosten, wordt de Belgische Staat, dus ook Vlaanderen, veroordeeld. Men kan zich dan ook afvragen wie voor de kosten zal opdraaien. Zal de Belgische Regering de eventuele schadevergoeding die Van Hool ingevolge de uitspraak van het Europese Hof van justitie kan en waarschijnlijk zal verkrijgen, verhalen op het Waalse Gewest?

Heeft de Belgische Regering reeds aan het Waalse Gewest laten verstaan dat het gedaan moet zijn met dergelijk anti-Vlaams racisme, met andere woorden dat openbare aanbestedingen in de toekomst volgens de regels moeten verlopen, ook wanneer dit betekent dat toevallig een Vlaams bedrijf de bestelling binnenhaalt?

Overweegt de Belgische Regering na de eventuele veroordeling van de Belgische Staat tot het betalen van een schadevergoeding aan Van Hool, bijkomende financiële sancties op te leggen aan de Waalse Gewestregering opdat deze overheid in de toekomst dergelijke fratsen achterwege laat?

De Voorzitter. — Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Dehaene, Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, zoals ik reeds in de Kamer heb verklaard, worden uit het arrest van het Europese Hof van justitie geen rechtstreekse gevolgen getrokken inzake de bepaling van een eventuele schadevergoeding. De rechthebbende, in dit geval Van Hool, moet hiertoe eerst de nodige stappen doen. In geval van veroordeling moet de eventuele schadevergoeding uiteraard worden betaald door de partij die wordt veroordeeld.

Voorts is de gelijke behandeling van alle kandidaat-inschrijvers een hoeksteen van de regeling met betrekking tot de overheidsopdrachten, die enkele jaren geleden grondig werd gewijzigd ten einde alle partijen beter te beschermen en de regels te doen overeenstemmen met de Europese richtlijnen. Desgevallend kan het

respecteren van de regels langs juridische weg worden afgedwongen. De Gewesten en de Gemeenschappen hebben de richtlijnen ter zake ontvangen.

Wij kunnen onze bevoegdheid niet overschrijden. De wet op de staatsvorming bevat geen enkel artikel dat bepaalt dat wij boetes kunnen opleggen aan de Gewesten bij een eventuele overschrijding van de reglementen. Dit is het werk van de rechtbanken, niet van de Regering.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Van Hauthem voor een repliek.

De heer Van Hauthem (Vl. Bl.). — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de Eerste minister voor zijn antwoord, dat mij gedeeltelijk voldoening schenkt. Maar hij zal toch moeten toegeven dat uit deze zaak blijkt dat het federalisme niet volledig wordt toegepast.

Door de weigering de bestelling aan Van Hool toe te kennen en vervolgens de juridische procedure af te wachten, wordt Van Hool voor een voldongen feit geplaatst. Het verloren gaan van 200 arbeidsplaatsen kan door het betalen van een schadevergoeding niet meer ongedaan worden gemaakt.

Het is niet logisch dat de Belgische Staat moet opdraaien voor de fouten van een deelstaat. Bij de huidige stand van zaken kunnen de deelstaten niet rechtstreeks verantwoordelijk worden gesteld ten opzichte van om het even welk juridisch orgaan.

De Voorzitter. — Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Dehaene, Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, in het kader van de IGC hebben wij er geen enkel bezwaar tegen dat deelstaten worden veroordeeld door het Europese Hof van justitie. Hierover moet echter een consensus tot stand komen tijdens de onderhandelingen in de IGC. In de verhouding tussen de Gewesten en de federale overheid hebben wij gekozen voor een autonome bevoegdheidsregering zonder hiërarchie. Ik kan mij niet inbeelden dat de heer Van Houthem thans pleit voor voogdij van de federale overheid op de Gewesten. Dit is immers niet in de geest van het Belgische federalisme.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER LOONES AAN DE
VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN ECONOMIE EN
TELECOMMUNICATIE OVER «DE ZENDMASTEN VAN BELGACOM EN VAN MOBISTAR»

QUESTION ORALE DE M. LOONES AU VICE-PREMIER
MINISTRE ET MINISTRE DE L'ÉCONOMIE ET DES
TÉLÉCOMMUNICATIONS SUR «LES PYLÔNES DE
BELGACOM ET DE MOBISTAR»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Loones aan de Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie over «de zendmasten van Belgacom en van Mobistar».

Het woord is aan de heer Loones.

De heer Loones (VU). — Mijnheer de Voorzitter, de concurrentiestrijd tussen de twee mobiele telefoonproducenten klimt naar een hoogtepunt. Een van de kwalijke gevolgen daarvan is de verloederende van het open landschap. Sinds enkele jaren ergert de goegemeente zich aan de veelal onberedeneerde plaatsing van de hoge zendmasten van Belgacom voor haar mobilofoonnet. Deze zendmasten worden blijkbaar bij voorkeur ingeplant op percelen open ruimte, waar in de dichte nabijheid gebruik zou kunnen worden gemaakt van bestaande bouwwerken. Naar verluidt heeft Belgacom destijds als optie genomen om eigen percelen te gebruiken, liever dan toelating te vragen aan derden voor het plaatsen van haar zendmasten.

Deze verloederende wordt thans ten top gedreven door de aanvragen tot plaatsing van zendmasten uitgaande van Mobistar. Deze worden aangevraagd voor plaatsen die soms amper op

enkele tientallen meter afstand liggen van de zendmasten geplaatst door Belgacom voor haar eigen Mobilfoonnet Proximus. Naar verluidt werden door Mobistar gedurende de jongste weken, alleen voor Vlaams-Brabant, een dertigtal aanvragen voor zendmasten ingediend. Deze materie valt voornamelijk onder de bevoegdheid van de Gewesten. Ik denk hier aan bouwvergunningen en adviezen. De situatie wordt echter zo erg dat ook de Vice-Eerste minister hier moet ingrijpen.

Wat is de houding van de Vice-Eerste minister tegenover de landschappelijke vervuiling teweeggebracht door het onoordeelkundig plaatsen van de mobilfoon zendmasten? Kan de Vice-Eerste minister de respectieve mobilfoonnetbeheerders niet aansporen tot overleg en samenwerking? Heeft de Vice-Eerste minister kennis van resolute weigeringen van aangevraagde plaatsingen van zendmasten door de bevoegde gemeentelijke en gewestelijke overheden, zoals de administratie van Stedebouw en de Koninklijke Commissie voor monumenten en landschappen?

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Di Rupo.

De heer Di Rupo, Vice-Eerste minister en minister van Economie en Telecommunicatie. — Mijnheer de Voorzitter, inderdaad zijn er om de GSM's te laten werken antennes nodig. De Gewesten zijn verantwoordelijk voor het afleveren van de bouwvergunningen.

Bij koninklijk besluit van 7 maart 1995 heb ik bepaald dat de operatoren in de mate van het mogelijke hun antennes op bestaande dragers zoals daken van gebouwen of pylonen moeten plaatsen.

Les deux opérateurs peuvent d'ailleurs convenir d'une utilisation commune de leurs sites d'antennes en cas de difficulté sérieuse à obtenir les autorisations voulues. En cas de litige concernant l'accès aux sites de l'autre opérateur, l'Institut belge des services postaux et des télécommunications — IBPT — est habilité à tenter une conciliation.

À ce stade, l'IBPT n'est pas informé par les administrations de l'urbanisme de la suite réservée aux demandes de permis de bâtir introduites par les deux opérateurs GSM.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Loones voor een repliek.

De heer Loones (VU). — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de Vice-Eerste minister voor zijn antwoord en omdat hij zich niet verstoort achter een gebrek aan bevoegdheden. Toch wil ik hem nog vragen wanneer de aanbeveling aan de maatschappijen werd overgemaakt. De jongste weken wordt immers gewag gemaakt van een verbod voor het plaatsen aan antennes op andere plaatsen dan op eigen terreinen en installaties. De informatie die Vice-Eerste minister Di Rupo vandaag geeft is hiermee tegenstrijdig. Ofwel is het verzoek van recente datum, ofwel slaat men de raadgevingen en de vraag van de bevoegde voogdijminister in de wind.

M. le Président. — La parole est à M. Di Rupo, Vice-Premier ministre.

M. Di Rupo, Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications. — Monsieur le Président, je voudrais apporter un complément d'information. Ce sont les opérateurs — soit Proximus, soit Mobistar — qui effectuent toutes les démarches nécessaires à l'obtention de leur permis de bâtir. Je rappelle que c'est depuis le 7 mars 1995 qu'est prévue la possibilité, tant que faire se peut, d'installer les antennes sur des supports existants. Les opérateurs peuvent s'associer si nécessaire, mais cette possibilité est laissée à leur libre appréciation. L'IBPT peut intervenir en cas de litige et, dans tous les cas, le dernier mot quant au permis de bâtir appartient aux Régions qui décident de manière autonome. À cet égard, le Gouvernement fédéral n'intervient pas du tout.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

QUESTION ORALE DE M. HATRY AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'ÉCONOMIE ET DES TÉLÉCOMMUNICATIONS SUR «LA CHARTE DE L'ÉNERGIE»

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER HATRY AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN ECONOMIE EN TELECOMMUNICATIE OVER «HET ENERGIEHANDVEST»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Hatry au Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «la Charte de l'Énergie».

La parole est à M. Hatry.

M. Hatry (PRL-FDF). — Monsieur le Président, le 5 avril 1996 — je souligne l'importance de cette date —, le Conseil des ministres a approuvé un avant-projet de loi relatif au Traité sur la Charte de l'Énergie. Le terme avant-projet revêt tout autant d'importance car cela signifie que ce texte devra encore «se promener» devant le Conseil d'État avant d'être considéré comme un projet qui sera déposé ultérieurement au Sénat.

Ce traité a été signé à Lisbonne par 51 pays, le 17 décembre 1994. Il vous a donc fallu près de deux ans, monsieur le Vice-Premier ministre, pour soumettre un avant-projet au Conseil des ministres. Parmi les pays qui ont ratifié cette charte, je citerai les pays de l'Union européenne, les autres États membres de l'OCDE, les pays de l'Europe centrale et orientale, c'est-à-dire les PECO, ainsi que les républiques de l'ex-Union soviétique et donc le groupe des États indépendants.

Ce traité, inédit dans son caractère que dans son contenu, doit permettre de créer un cadre juridique pour les investisseurs qui souhaitent opérer dans les pays PECO et ceux de l'ex-URSS. Ces dispositions doivent permettre de renforcer un climat de confiance propice auprès de l'investisseur et du financier étrangers. Ces derniers seront également protégés contre les risques particuliers inhérents au secteur énergétique. Le traité représente un important pas en avant dans le transfert de technologie, de savoir faire et de capitaux vers les États d'Europe centrale et orientale ainsi que l'ancienne URSS.

L'application de ce traité est d'autant plus importante que bon nombre de pays concernés issus de l'URSS, ainsi que certains pays d'Europe centrale et orientale, ont peu de ressources exportables autres que celles de type énergétique et qui pourraient rapidement apporter une solution par leur contribution à l'équilibre de leur balance des paiements.

Je cite maintenant, monsieur le Vice-Premier ministre, un extrait du communiqué que vous avez signé et diffusé à l'issue du Conseil des ministres du 5 avril 1996: «La rapidité avec laquelle les pays signataires ratifieront le texte en vue d'assurer sa mise en œuvre sera un des éléments déterminants du succès du traité.»

Je me permets d'attirer une nouvelle fois votre attention sur le fait qu'un délai considérable, soit du 17 décembre 1994 au 5 avril 1996, a été nécessaire pour soumettre un avant-projet au Conseil des ministres. La lenteur avec laquelle le Gouvernement belge procède en matière de ratification des traités internationaux est de mauvais augure, surtout si l'on prend en considération la phrase émise au Conseil des ministres et que je viens de citer.

L'intervention des parlements régionaux est une autre source de retard. Il eût été préférable de ne pas les associer ou de ne pas prévoir de clauses les concernant. Hélas, vous avez été contraint de le faire, mais la faute en incombe au fédéralisme à la belge auquel nous devons nous habituer.

En conclusion, monsieur le Vice-Premier ministre, quelles mesures comptez-vous prendre pour qu'un tel traité ne soit pas soumis au Sénat — en tant que première Chambre susceptible de l'approuver dans la structure institutionnelle actuelle — dans seulement trois, quatre ou cinq ans, selon la tradition de la ratification des traités internationaux?

*M. Verhofstadt, vice-président,
prend la présidence de l'assemblée*

Je suis très heureux de pouvoir saluer en cette enceinte la présence du ministre des Affaires étrangères. En effet, au moment où ce texte passera du stade d'avant-projet à celui de projet, c'est à M. le ministre Derycke qu'il reviendra de faire diligence pour qu'il nous soit soumis et que nous puissions le ratifier le plus rapidement possible.

M. le Président. — La parole est à M. Di Rupo, Vice-Premier ministre.

M. Di Rupo, Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications. — Monsieur le Président, en accord avec mon collègue des Affaires étrangères, je puis vous dire que la réalisation du Traité sur la Charte de l'Énergie constitue une phase importante de l'histoire du secteur de l'énergie.

Je ne vous ai pas très bien suivi, monsieur Hatry, lorsque vous avez cité des dates. Vous avez parlé de 1994, mais je crois qu'à cette époque, l'Économie n'était pas dans mes attributions. Toutefois, comme vous vous adressez au Gouvernement dans son ensemble et pas au ministre en particulier, j'assume bien volontiers l'héritage qui me revient avec ses côtés positifs et ceux qui le sont moins.

L'Union européenne connaît, en effet, une dépendance croissante vis-à-vis de l'extérieur pour son approvisionnement énergétique. Cela s'explique principalement par la baisse de la production charbonnière et la diminution des investissements dans le secteur nucléaire. Ce traité représente un intérêt majeur pour l'Union européenne, car il lui permettra d'assurer un approvisionnement sûr et fiable.

Le traité entrera en vigueur dès qu'il sera ratifié par trente parties contractantes au moins. Entre-temps, le traité est appliqué provisoirement par les parties contractantes, pour autant qu'il ne soit pas contraire aux dispositions constitutionnelles, légales ou administratives de ces parties.

Le 5 avril 1996, le Conseil des ministres a approuvé un avant-projet de loi relatif au Traité sur la Charte de l'Énergie et au protocole de la Charte de l'Énergie sur l'efficacité énergétique et les aspects environnementaux connexes, avant-projet qui doit non pas «se promener au Conseil d'État», mais être soumis à cette haute institution.

Je tiens à rassurer l'honorable membre quant au souci exprimé dans sa question. Vu l'importance du traité, la procédure de ratification sera entamée en priorité. Ainsi, le traité ne viendra pas, comme il le craint, pour examen au Parlement dans deux ou trois ans; il y viendra le plus tôt possible, dès que la procédure sera clôturée en la matière.

Actuellement, cet avant-projet est soumis à l'avis du ministre du Budget. Il sera transmis dans les meilleurs délais au Conseil d'État. Dès réception de l'avis de ce dernier, je ferai diligence pour soumettre cet avant-projet à la signature du Chef de l'État en vue de son introduction au Sénat.

Je me réjouis déjà, chers collègues, de pouvoir en débattre avec vous.

M. le Président. — La parole est à M. Hatry pour une réplique.

M. Hatry (PRL-FDF). — Monsieur le Président, je remercie le Vice-Premier ministre Di Rupo d'avoir confirmé mot pour mot ce que j'ai dit dans ma question. Cela étant, sa réponse contenait au moins trois clichés: premièrement, «dans les meilleurs délais»; deuxièmement, «le plus tôt possible»; troisièmement, «faire diligence». Il n'échappera pas à un physicien comme le Vice-Premier ministre que ces éléments ne s'additionneront pas mais qu'ils se multiplieront, en ce sens que zéro multiplié par zéro multiplié par zéro, cela donne toujours, hélas, zéro!

Ann. parl. Sénat de Belgique - Session ordinaire 1995-1996
Parlem. Hand. Belgische Senaat - Gewone zitting 1995-1996

Quelles mesures le Vice-Premier ministre compte-t-il prendre afin que ce traité ne soit pas soumis au Parlement dans deux ou trois ans seulement? C'est en effet la seule réponse que j'aurais souhaité obtenir et que je n'ai pas reçue.

Par ailleurs, je voudrais que le Vice-Premier ministre prenne un engagement ferme vis-à-vis du Parlement. En effet, la ratification des traités internationaux relève des compétences du Sénat et il ne s'agit pas, en l'occurrence, d'un traité passe-partout.

Dès lors, monsieur le Vice-Premier ministre, à quelle date — j'espère que ce sera en octobre 1996 — ce traité nous sera-t-il soumis pour ratification?

M. le Président. — La parole est à M. Di Rupo, Vice-Premier ministre.

M. Di Rupo, Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications. — Monsieur le Président, devant l'insistance de M. Hatry, voici les mesures que je compte prendre: d'abord, je téléphonerai à l'administration du Budget; ensuite, dès que la réponse écrite me sera transmise, je porterai moi-même le dossier au Conseil d'État; enfin, lorsque je serai en possession de l'avis du Conseil d'État, je me rendrai au Palais, ferai signer les textes et les soumettrai au Sénat. En tout cas, je ferai l'impossible afin que ce traité vienne devant notre assemblée dans les trois ans. Mais ce délai sera réduit dans la mesure du possible.

M. Hatry (PRL-FDF). — Je suis très sensible à votre détermination et je vous en remercie, monsieur le Vice-Premier ministre. Cependant, j'espère que notre pays ne sera pas le trente et unième à ratifier ce traité.

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

QUESTION ORALE DE M. MAHOUX AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DES FINANCES ET DU COMMERCE EXTÉRIEUR SUR «LA FRAUDE TVA DANS LE SECTEUR HORECA»

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER MAHOUX AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN FINANCIEN EN BUITENLANDSE HANDEL OVER «DE BTW-FRAUDE IN DE HORECASECTOR»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de M. Mahoux au Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur sur «la fraude TVA dans le secteur Horeca».

La parole est à M. Mahoux.

M. Mahoux (PS). — Monsieur le Président, l'arrêté royal du 30 mars 1994 modifiant l'arrêté royal n° 1 du 29 décembre 1992 relatif aux mesures tendant à assurer le paiement de la taxe sur la valeur ajoutée a été annulé par arrêt du Conseil d'État du 20 décembre 1995.

Je ne reviendrai pas sur les considérations qui ont abouti à l'annulation de cet arrêté. Cependant, le 25 janvier 1996, le député Patrick Moriau vous demandait quelles mesures vous comptiez prendre en cette matière. Vous envisagiez à ce moment de reprendre le même arrêté royal en respectant les délais de procédure, d'introduire un contrôle renforcé des restaurants ou d'adopter un mécanisme d'incitation du client à réclamer la souche. Vous aviez alors demandé un délai de réflexion qui devait permettre de vérifier la rentabilité de ces mesures par rapport au coût qu'elles pouvaient engendrer.

Je crois important d'éviter tout risque de banalisation de la fraude. Il s'agit d'une question de citoyenneté. Aussi, je vous demanderai quelles ont été les mesures prises concrètement afin de

contrer la fraude TVA dans le secteur Horeca. Par ailleurs, si des dispositions réglementaires n'ont pas été adoptées, les contrôles se révèlent-ils suffisants ?

M. le Président. — La parole est à M. Maystadt, Vice-Premier ministre.

M. Maystadt, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — Monsieur le Président, d'une manière concrète, je me propose de réinstaurer dans la législation toutes les dispositions contenues dans les arrêtés royaux annulés, à l'exception des mesures qui avaient été insérées par les arrêtés annulés à l'article 22, paragraphe 4bis, de l'arrêté royal n° 1 du 29 décembre 1992, ainsi qu'à la rubrique XI, chiffre 6, H, de l'annexe à l'arrêté royal n° 44 du 21 octobre 1993. Il s'agit, avec l'amende y relative, de l'obligation pour le client d'être en possession de la souche au moment où il quitte l'établissement et de la présenter à toute réquisition d'un agent y habilité.

Les dispositions en cause doivent être de nouveau mises en vigueur le plus rapidement possible. Il s'agit plus particulièrement, en ce qui concerne l'obligation de délivrance de la note ou du reçu visée à l'article 22 de l'arrêté royal n° 1 précité, de l'extension de la notion trop exiguë de « restaurateur » à la notion d'« exploitant d'un établissement où sont consommés régulièrement des repas ».

Les arrêtés royaux réinstaurant ces dispositions devraient, bien entendu, être soumis à l'avis du Conseil d'État et entrer en vigueur avec effet rétroactif au 1er avril 1994, afin de couvrir la période pendant laquelle l'administration de la TVA, de l'Enregistrement et des Domaines a appliqué et fait appliquer les dispositions contenues dans les arrêtés annulés.

L'extension de la notion de « restaurateur » avait, en effet, été introduite en vue de juguler la fraude pratiquée dans le secteur Horeca par un ensemble d'entreprises qui, pour échapper au contrôle de leur chiffre d'affaires, invoquaient le fait qu'elles n'étaient pas exploitantes d'un restaurant. Or, en réalité, l'activité de ces entreprises ne se différencie pas de celle du secteur initialement visé par l'obligation de délivrance de la note ou du reçu.

Cette extension a d'ailleurs été faite après concertation avec les représentants du secteur et de commun accord avec le ministre des Classes moyennes et a donné lieu à l'arrêté royal du 3 mars 1995 adaptant les conditions d'accès à la profession de restaurateur.

Par ailleurs, pour compléter ce qui précède, je tiens à souligner que les mesures fonctionnelles mises en œuvre par l'administration de la TVA, de l'Enregistrement et des Domaines pour le contrôle de la correcte application de la TVA dans le secteur Horeca visent, en priorité, à vérifier les opérations effectuées par les entreprises elles-mêmes et non, comme d'aucuns l'ont imaginé, le contrôle de leurs clients particuliers, ces derniers n'étant qu'à titre subsidiaire concernés par les activités de contrôle. Dans ce dernier cas, les services chargés de missions de vérification ont été invités à agir avec souplesse et discrétion afin de préserver la protection dont chaque citoyen jouit à l'égard de sa vie privée et familiale.

En outre, l'annulation par l'arrêt du Conseil d'État du 20 décembre 1995 de l'arrêté royal du 30 mars 1994 modifiant l'arrêté royal n° 1 du 29 décembre 1992 relatif aux mesures tendant à assurer le paiement de la taxe sur la valeur ajoutée n'influe en rien sur les activités de contrôle. Les agents contrôleurs disposent en effet toujours, comme par le passé, des mêmes pouvoirs de contrôle visés aux articles 61 à 63 et 93quaterdecies du Code de la TVA pour l'exécution des vérifications organisées, notamment dans le secteur Horeca.

L'annulation de certaines dispositions ne fragilise donc pas les actions de contrôle organisées dans le secteur susvisé.

M. le Président. — La parole est à M. Mahoux pour une réplique.

M. Mahoux (PS). — Monsieur le Président, je remercie M. le Vice-Premier ministre pour sa réponse circonstanciée. L'objectif est d'assurer une perception juste de la TVA dans le secteur Horeca. Dès lors, il serait peut-être intéressant de connaître les

fluctuations constatées au niveau de la perception de la TVA dans ce secteur après l'annulation de l'arrêté. En effet, ces modifications ne sont peut-être pas le reflet de la consommation.

M. le Président. — La parole est à M. Maystadt, Vice-Premier ministre.

M. Maystadt, Vice-Premier ministre et ministre des Finances et du Commerce extérieur. — Monsieur le Président, dès que nous disposerons de statistiques à cet égard, nous ne manquerons pas de les communiquer à M. Mahoux.

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER DEVOLDER AAN DE MINISTER VAN VOLKSGEZONDHEID EN PENSIOENEN EN AAN DE MINISTER VAN SOCIALE ZAKEN OVER «DE NOODZAKELIJKE TOESTEMMING VAN DE MEDISCH ADVISEUR VAN HET ZIEKENFONDS VOOR EEN EERSTE VACCINATIE TEGEN HEPATITIS B MET VACCIN EUGERIX B JUNIOR»

QUESTION ORALE DE M. DEVOLDER AU MINISTRE DE LA SANTÉ PUBLIQUE ET DES PENSIONS ET AU MINISTRE DES AFFAIRES SOCIALES SUR «LA NÉCESSITÉ D'OBTENIR L'AUTORISATION DU MÉDECIN-CONSEIL DE LA MUTUALITÉ POUR UNE PREMIÈRE VACCINATION CONTRE L'HÉPATITE B PAR LE VACCIN EUGERIX B»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Devolder aan de minister van Volksgezondheid en Pensioenen en aan de minister van Sociale Zaken over «de noodzakelijke toestemming van de medisch adviseur van het ziekenfonds voor een eerste vaccinatie tegen hepatitis B met het vaccin Eugerix B junior».

Het woord is aan de heer Devolder.

De heer Devolder (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, oorspronkelijk had ik een vraag om uitleg willen stellen over deze aangelegenheid. Op 25 april besliste het Bureau van de Senaat echter van die vraag om uitleg een mondelinge vraag te maken. De minister meende dat het niet mogelijk was die dag zelf nog op die mondelinge vraag te antwoorden. Daarom staat de vraag pas vandaag op de dagorde. Intussen is mijn vraag misschien gedeeltelijk achterhaald. Vanmiddag hoorde ik immers op het radio-nieuws dat er initiatieven ter zake worden genomen. Toch wil ik mijn vraag hier nog naar voren brengen.

De wetgever staat vaccinatie tegen hepatitis B met Eugerix B junior toe aan alle kinderen beneden veertien jaar. Toestemming van de medisch adviseur van het ziekenfonds is echter vereist om terugbetaling te krijgen. Zoals zo vaak zijn de minst mondige personen het slachtoffer van deze maatregel.

In medische en paramedische kringen rijst de vraag naar de zin van deze administratieve maatregel. Denkt de minister werkelijk dat er hier misbruiken kunnen bestaan? Het gaat immers om vier pijnlijke intramusculaire injecties, die een geneesheer zeker niet nodeloos zal voorschrijven. Door recente wijzigingen van de administratieve regels kan daarenboven het gebruik van de vaccinatie door het RIZIV perfect worden doorgelicht. Dat weet de minister beter dan wie ook. Tegenwoordig zijn de medische voorschriften immers op naam van de patiënt en dragen zij de persoonlijke streepjescode van de geneesheer en een persoonlijk vignet van de patiënt.

De toestemming van de medisch adviseur van het ziekenfonds lijkt mij dan ook alleen nuttig in de zeldzame gevallen dat om een of andere reden een tweede serie van vier spuiten Eugerix B junior nodig is.

Welke maatregelen zal de minister nemen om een einde te maken aan deze zinloze administratieve rompslomp, waarbij medisch adviseurs duizenden attesten moeten afleveren?

De Voorzitter. — Het woord is aan minister De Galan, die mede antwoordt namens de minister van Volksgezondheid en Pensioenen.

Mevrouw De Galan, minister van Sociale Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, alvorens op de vraag van de heer Devolder te antwoorden, wil ik even uitleggen waarom de toestemming van de medisch adviseur nodig was. De medisch adviseur controleerde enkel of het wel degelijk om een kind van minder dan veertien jaar ging. Alleen in dat geval werd de vaccinatie immers terugbetaald. De kinderen hebben pas sinds 1 januari van dit jaar individuele vignetten.

In de interministeriële conferentie voor Volksgezondheid werd eergisteren een belangrijk akkoord gesloten. Wij bereikten een overeenkomst met Kind en Gezin en de centra voor medisch schooltoezicht, aan Vlaamse kant, en met l'*Office de la naissance et de l'enfance* en de IMS, langs Franse kant.

Wij kopen het vaccin — Eurgerix B, dat erkend is door het RIZIV — tegen de prijs «ex usine», en leveren het aan de genoemde instellingen. De Gemeenschappen zorgen voor gratis vaccinatie van de kinderen hetzij tijdens de consultatie bij Kind en Gezin of l'*Office de la naissance et de l'enfance* hetzij ter gelegenheid van het medisch schooltoezicht in de lagere scholen.

Het staat eenieder uiteraard ook vrij zijn kind te laten vaccineren door zijn arts. Koopt hij het vaccin bij de apotheker, dan moet hij remgeld betalen zowel op het medicament als op de medische prestatie. Als zijn geneesheer zich echter bevoorraadt bij Kind en Gezin of ONE dan betaalt de betrokkene alleen het remgeld op de medische consultatie.

De ministers, bevoegd voor preventie, achten het noodzakelijk kinderen gratis te vaccineren tegen hepatitis B.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Devolder voor een repliek.

De heer Devolder (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de minister voor haar antwoord. Het verheugt mij dat op dit vlak een oplossing is gevonden. Wij hebben daar overigens op aangedrongen.

Ik heb toch nog twee opmerkingen.

Ten eerste, er is nog altijd discussie over de levering van het griepvaccin, die door een erkende apotheek — een ziekenhuis-apotheek of een erkende privé-apotheek — moet gebeuren.

Mijn tweede opmerking is van algemene aard en betreft alle medicamenten waarvoor terugbetaling alleen wordt toegestaan na goedkeuring door een medisch adviseur. Daarstraks werd erop gewezen dat ingevolge de nieuwe regelgeving, alle administratieve gegevens eenvoudig kunnen worden samengebracht en geïdentificeerd. De toestemming van een medisch adviseur voor terugbetaling van bepaalde medicamenten kan derhalve worden afgeschaft. Dit zou een einde maken aan de administratieve rompslomp en een grote besparing betekenen voor het RIZIV. Voor medicamenten zoals Tagamet en Logastric zouden ook pijnlijke onderzoeken die het RIZIV bovendien veel geld kosten, kunnen vermeden worden.

De Voorzitter. — Het woord is aan minister De Galan.

Mevrouw De Galan, minister van Sociale Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, het was precies één van de bedoelingen van de ronde-tafelconferentie om het voorschrijven van medicijnen ter voorkoming of verzorging van maagzweren toe te laten voor een periode van verscheidene maanden zodat de patiënten gespaard blijven van herhaaldelijke dure en pijnlijke onderzoeken.

Verder kan ik de heer Devolder geruststellen dat er sinds de invoering van de geïndividualiseerde kleefbriefjes voor rechthebbers en hun kinderen niet langer problemen rijzen met het voorschrijven van het medicijn Eurgerix. Op dat punt bevinden wij ons op dezelfde golfhoogte.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Devolder.

De heer Devolder (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, het verheugt mij dat er na zoveel jaren toch eens naar mij wordt geluisterd.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

QUESTION ORALE DE MME MAYENCE-GOOSSENS AU MINISTRE DES AFFAIRES ÉTRANGÈRES SUR «L'ACCUEIL DU PRÉSIDENT MOBUTU PAR LES AUTORITÉS FRANÇAISES ET L'AVENIR DE LA TROIKA EN CE QUI CONCERNE LE ZAÏRE»

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW MAYENCE-GOOSSENS AAN DE MINISTER VAN BUITENLANDSE ZAKEN OVER «DE ONTVANGST VAN PRESIDENT MOBUTU DOOR DE FRANSE AUTORITEITEN EN DE TOEKOMST VAN DE TROIKA MET BETREKKING TOT ZAÏRE»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de Mme Mayence au ministre des Affaires étrangères sur «l'accueil du président Mobutu par les autorités françaises et l'avenir de la Troïka en ce qui concerne le Zaïre».

La parole est à Mme Mayence.

Mme Mayence-Goossens (PRL-FDF). — Monsieur le Président, la presse a largement fait écho à la récente visite en France du président Mobutu, à sa réception «non officielle» au Palais de l'Élysée et à la relance des relations de coopération entre la France et le Zaïre annoncée par le ministre français de la Coopération, M. Jacques Godfrain.

Le Gouvernement belge — et particulièrement vous-même, monsieur le ministre des Affaires étrangères — s'est jusqu'ici réfugié derrière le prétexte de placer sa politique à l'égard du Zaïre dans le cadre exclusif de la Troïka pour justifier son refus de réengager des relations bilatérales normales avec ce pays.

L'attitude des autorités françaises démontre le peu de considération qu'elles portent à la Troïka. Celle-ci disparaît même de facto. La stratégie d'ostracisme prônée jusqu'à présent par le Gouvernement belge envers le Zaïre a manifestement échoué.

Le ministre a-t-il l'ambition d'être le dernier responsable européen à boycotter systématiquement les Zaïrois pour des motifs qui relèvent plus de l'affectif que du rationnel ?

Ne constate-t-il pas que l'attitude française ridiculise en fait la méthode suivie par le Gouvernement belge qui a consisté à s'abstenir de toute politique autonome et bilatérale envers le Zaïre pour se placer automatiquement à la remorque des grands pays voisins ?

M. le Président. — La parole est à M. Derycke, ministre.

M. Derycke, ministre des Affaires étrangères. — Monsieur le Président, notre politique à l'égard du Zaïre s'inscrit dans le cadre établi par les responsables politiques zaïrois eux-mêmes, à savoir l'Acte constitutionnel de transition du 9 avril 1994.

Nous souhaitons apporter notre contribution au processus de transition du Zaïre vers une troisième réplique démocratique, fondée sur les principes de l'État de droit, des droits de l'homme et de la bonne gestion. La Conférence nationale des élections a d'ailleurs annoncé les élections et l'Union européenne attend la lettre qui inviterait toutes les parties intéressées — dont la Belgique — à prendre leurs responsabilités.

Cette approche, toujours partagée par nos partenaires de l'Union européenne et les États-Unis, n'est pas une forme de boycottage: le dialogue existe et continue avec le Gouvernement Kengo. Son intensité est naturellement liée aux progrès accomplis par ce Gouvernement pour satisfaire aux principes précités. La Belgique apporte en outre, depuis 1990, une aide humanitaire

importante en vue de reconstruire la société zaïroise par la voie d'une coopération avec les structures locales et la société civile, dont le critère principal est, bien entendu, de répondre aux besoins de la population et non du régime.

Nous ne voulons pas en effet rester inactifs face aux conditions lamentables dans lesquelles vit le peuple zaïrois. Ce n'est pas une visite à Paris du président Mobutu qui nous amènera à changer de cap.

Je voudrais profiter de l'occasion pour souligner la responsabilité écrasante du président Mobutu dans l'instabilité qui règne dans la région des Grands Lacs. De tous les entretiens que j'ai eus ces dernières semaines avec de hautes personnalités au sujet du drame burundais, il ressort clairement que le président Mobutu cherche à se profiler, auprès de la communauté internationale, comme l'homme fort de la région tout en menant des actions déstabilisatrices pour le Rwanda et le Burundi, notamment par le trafic d'armes et l'entraînement de réfugiés. De tous ces entretiens, ressort l'image d'un homme que l'on pourrait décrire comme un pyromane qui cherche à se joindre aux pompiers pour être remercié d'avoir coopéré à éteindre des incendies qu'il a lui-même allumés et recueillir ainsi les applaudissements du public. La haute estime que j'ai pour Mme Mayence me fait croire qu'elle ne figurera pas au premier rang de ce public.

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

QUESTION ORALE DE MME BRIBOSIA-PICARD AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «LE RISQUE D'INTERDICTION COMPLÈTE DE L'UTILISATION DE DISPOSITIFS D'ENCRYPTAGE»

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW BRIBOSIA-PICARD AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «HET GEVAAR DAT DE TOEPASSING VAN ENCRYPTIE-TECHNIEKEN VOLLEDIG VERBODEN WORDT»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de Mme Bribosia au ministre de la Justice sur «le risque d'interdiction complète de l'utilisation de dispositifs d'encryptage».

La parole est à Mme Bribosia.

Mme Bribosia-Picard (PSC). — Monsieur le Président, la loi du 21 décembre 1994, portant des dispositions sociales et diverses comporte, dans les dispositions «diverses», trois articles — les articles 202 à 204 — particulièrement flous qui pourraient donner lieu à de nombreuses interprétations. Ainsi, ils pourraient permettre, moyennant des arrêtés d'application délibérés en Conseil des ministres, d'interdire complètement l'utilisation de dispositifs d'encryptage, ce qui équivaldrait pratiquement à empêcher l'éclosion de la «société de l'information».

Les techniques d'encryptage sont, aujourd'hui, de plus en plus utilisées et même indispensables pour de nombreuses applications. Elles permettent d'éviter que n'importe qui puisse voir le contenu des messages transmis. Le courrier électronique fonctionnant sans enveloppe, l'encryptage sert en effet de protection.

De plus, ces techniques servent à la protection de la vie privée et de la propriété intellectuelle. Elles sont utilisées dans des applications telles que le commerce électronique, l'établissement de papiers d'identité et dans bien d'autres cas.

Enfin, la cryptographie sert aussi à garantir au récipiendaire d'un message qu'il provient bien de celui qui est censé l'émettre et que personne n'y a touché pendant son transport. Cet aspect est très important, notamment lors des transactions et transmissions de données bancaires.

Ces articles 202 à 204 de la loi du 21 décembre 1994 n'ont jamais reçu d'arrêtés d'application. Ils s'inscrivent dans le cadre de la loi du 30 juin 1994 sur la protection de la vie privée — contre les écoutes, la prise de connaissance et l'enregistrement de communications et de télécommunications privées.

Ma question est la suivante: comptez-vous prendre les arrêtés d'application sur la base de ces articles, au risque d'interdire l'encryptage et de voir s'enfuir de la Belgique les trois grandes sociétés de télécommunications mondiales qui y sont actuellement implantées?

M. le Président. — La parole est à M. De Clerck, ministre.

M. De Clerck, ministre de la Justice. — Monsieur le Président, je prie Mme Bribosia de m'excuser de répondre à cette question en néerlandais. En fait, la réponse a été préparée un peu tardivement, de sorte que sa version française n'a pu être réalisée à temps.

Toutefois, madame Bribosia, je vous communiquerai le texte et, par ailleurs, je conclurai en français.

Het gerechtelijk afluisteren heeft een wettelijke basis gekregen. Nu stelt men echter vast dat steeds meer telecommunicatieberichten versleuteld worden met cryptografische technieken die het bericht voor derden ontoegankelijk maken. Men moet dus nagaan in hoeverre bij de strijd tegen de georganiseerde misdaad de toegankelijkheid tot telecommunicatienetwerken voor de overheid gegarandeerd kan worden.

Uiteraard is het noodzakelijk dat op de informatiesnelweg berichten kunnen worden verzonden met respect voor de confidentialiteit. Encryptie is de enige methode om de vertrouwelijkheid van informatie op het netwerk doeltreffend te beschermen. Bij het nemen van een beslissing over het gebruik van cryptografie moet men dus verschillende belangen tegen elkaar afwegen, namelijk de vertrouwelijkheid van de informatie en de nood aan bescherming van de maatschappij tegen criminaliteit.

Het verplicht deponeren van de sleutels van telecommunicatie-eindapparatuur bij de overheid, zodat bij een eventueel onderzoek geëncrypteerde boodschappen leesbaar gemaakt kunnen worden, is geen oplossing voor alle problemen. Met specifieke software kan men immers ook encryptiemechanismen aanmaken. Computermisdrijven met transnationaal karakter maken samenwerking met politiediensten van andere landen noodzakelijk. Indien men ervan uitgaat dat een verbod op cryptografie wenselijk is, dan is omwille van de efficiëntie een grensoverschrijdende aanpak noodzakelijk.

Artikel 95 van de wet van 21 maart 1991, zoals gewijzigd door artikel 203 van de programmawet, bepaalt dat de minister bevoegd voor Telecommunicatie eindapparaten voor aansluiting op de openbare telecommunicatie-infrastructuur kan weigeren, indien deze eindapparatuur het opsporen of afluisteren van privécommunicatie onmogelijk maakt. Dit is dus de tekst waarnaar mevrouw Bribosia heeft verwezen. Deze bepaling maakt het mogelijk een systeem te organiseren waarbij het BIPT belast wordt met de bewaring van cryptosleutels en het ter beschikking stellen ervan aan het gerecht. Voor dit aspect van de vraag moet ik echter verwijzen naar de minister van Economie en Telecommunicatie die ter zake bevoegd is.

Wel wil ik vermelden dat met het oog op een controle op cryptografie het deponeren van de sleutels niet de enige oplossing is. Men moet bij voorkeur streven naar een maximale toegankelijkheid van de netwerken in samenwerking met de sleutelbeheerders, de zogenaamde *trusted third party*, een derde die de verbinding kan vormen en de toegang kan creëren tot het netwerk, de operator, de netwerkbeheerder.

Tot slot wijs ik erop dat over de problematiek momenteel wordt gediscussieerd, maar dat een verbod op cryptografie ook in andere landen juridisch en technisch niet haalbaar is gebleken. Mijns inziens dus evenmin in België. Dit betekent niet dat wij niet verplicht zijn om te zoeken naar een oplossing om in bepaalde gevallen, in het kader van de criminaliteitsbestrijding, toch toegang te krijgen tot de netwerken. Het systematisch deponeren van de sleutels is echter niet de juiste methode. Wij zullen dus naar andere creatieve oplossingen moeten zoeken, wellicht in samenwerking met de operatoren van de telecommunicatie-infrastructuur.

M. le Président. — La parole est à Mme Bribosia pour une réplique.

Mme Bribosia-Picard (PSC). — Monsieur le Président, je remercie M. le ministre pour sa réponse, plus nuancée que les propos entendus précédemment.

Par ailleurs, je prends note de deux choses: de la réserve que vous avez émise, monsieur le ministre, en précisant « dans certains cas » et du fait que vous reconnaissez que le dépôt systématique des clés n'est pas la seule solution.

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

MONDELINGE VRAAG VAN DE HEER BOUTMANS AAN DE MINISTER VAN AMBTENARENZAKEN OVER «DE BEHUIZING VAN HET HOOG COMITE VAN TOEZICHT»

QUESTION ORALE DE M. BOUTMANS AU MINISTRE DE LA FONCTION PUBLIQUE SUR «LE LOGEMENT DU COMITÉ SUPÉRIEUR DE CONTRÔLE»

De Voorzitter. — Aan de orde is de mondelinge vraag van de heer Boutmans aan de minister van Ambtenarenzaken over «de behuizing van het Hoog Comité van toezicht».

Het woord is aan de heer Boutmans.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de Voorzitter, ik wens van de minister te vernemen of het juist is dat het Hoog Comité van toezicht heel binnenkort, ten laatste eind september, moet verhuizen en dat het nog geen nieuwe behuizing in zicht heeft. Er zou een ruil overeengekomen zijn met de Raad van State, maar daarbij zou er slechts met een veertigtal enquêteurs — de helft van het huidige aantal — rekening gehouden zijn.

Is het zo dat die ruil niet kan doorgaan omdat de Raad van State meer personeel krijgt?

Is er al een oplossing voor de behuizing van het Hoog Comité van toezicht?

M. le Président. — La parole est à M. Flahaut, ministre.

M. Flahaut, ministre de la Fonction publique. — Monsieur le Président, le Comité supérieur de contrôle se trouve actuellement à la rue Guimard, dans un bâtiment dont le coût annuel de location s'élève à trente millions. Le Conseil d'État, situé à la rue Jacques de Lalaing, occupera prochainement un bâtiment construit à son intention à la rue d'Arlon. Le Gouvernement a également décidé d'acquérir, pour cette instance, l'ancienne ambassade des Pays-Bas, jouxtant le bâtiment de la rue de la Science.

Par conséquent, le bâtiment situé à la rue Jacques de Lalaing pourra être récupéré pour abriter le Comité supérieur de contrôle. La surface y est suffisamment vaste pour accueillir l'ensemble des enquêteurs.

Les membres du Conseil supérieur de contrôle peuvent être tout à fait rassurés: il n'entre nullement dans mes intentions, par le biais du déménagement, d'opérer une division, soit au sein du service en question, soit au sein du Comité supérieur de contrôle lui-même, sur la base des différentes missions qui lui incombent.

Des contacts doivent encore être pris avec le Conseil d'État et le Comité supérieur de contrôle afin d'examiner certaines modalités. Bien entendu, nous poursuivons toujours le même objectif: réduire les coûts de location et favoriser une occupation maximale, dans les meilleures conditions possibles, des locaux dont nous sommes propriétaires par les agents travaillant pour l'État fédéral.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Boutmans voor een repliek.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de minister voor zijn antwoord. Wij kunnen er ons alleen maar over verheugen dat hij de huurkosten voor zijn departement wenst te drukken. Als inderdaad rekening werd gehouden met de nakende personeelsuitbreiding bij de Raad van State en de nieuwe behuizing voor het Hoog Comité van toezicht voldoende en

behoorlijk plaats biedt voor het huidig personeelsbestand van het comité, is het voorstel van de minister een uitstekende oplossing. Het zal de minister allicht bekend zijn dat het personeel van het Hoog Comité van toezicht daar nogal ongerust over is.

M. le Président. — La parole est à M. Flahaut, ministre.

M. Flahaut, ministre de la Fonction publique. — Monsieur le Président, en ce qui concerne les négociations en cours, il faut tenir compte du fait que l'acquisition de l'ancienne ambassade des Pays-Bas était précisément justifiée par feu M. Tapie, l'ancien premier président du Conseil d'État, par cette extension de cadre.

J'ai l'intention de faire vérifier une dernière fois si l'on peut effectivement remplir tous les objectifs, à la fois pour le Conseil d'État et pour le Comité supérieur de contrôle.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

QUESTION ORALE DE MME LIZIN AU MINISTRE DE LA DÉFENSE NATIONALE SUR «LES FORCES BELGES EN BOSNIE ET LE RETRAIT DE L'IFOR»

MONDELINGE VRAAG VAN MEVROUW LIZIN AAN DE MINISTER VAN LANDSVERDEDIGING OVER «DE BELGISCHE STRIJDKRACHTEN IN BOSNIE EN DE TERUGTREKKING VAN IFOR»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la question orale de Mme Lizin au ministre de la Défense nationale sur «les forces belges en Bosnie et le retrait de l'IFOR».

La parole est à Mme Lizin.

Mme Lizin (PS). — Monsieur le Président, je voudrais demander au ministre de nous donner l'appréciation qu'il porte, au titre des aspects militaires, sur la capacité de remplacement de l'IFOR par une force européenne. J'aimerais savoir s'il partage le sentiment assez fermement exprimé par le ministre français. Je souhaiterais connaître également son opinion sur la capacité opérationnelle de l'Union de l'Europe occidentale. Enfin, de façon plus générale, quelle est l'appréciation du ministre concernant les résultats de la dernière réunion ministérielle à Birmingham?

M. le Président. — La parole est à M. Poncelet, ministre.

M. Poncelet, ministre de la Défense nationale. — Monsieur le Président, je pense qu'émettre une appréciation quant au remplacement de l'IFOR par une force européenne est un faux débat. Il ne faut pas aborder le problème en se demandant s'il faut remplacer l'IFOR par une force européenne mais plutôt en se demandant comment continuer à créer un contexte stratégique qui empêche la résurgence d'un conflit.

L'une de mes certitudes est que les États-Unis continueront de s'impliquer dans les Balkans après la fin du mandat actuel de l'IFOR. Cela m'a été clairement confirmé lors de mon récent séjour à Washington. Une autre de mes certitudes est que ce n'est pas le moment de dimensionner une structure militaire ou politico-militaire qui assurerait l'équilibre stratégique et éviterait la résurgence du conflit. Nous avons devant nous plusieurs mois de travail de la composante civile avant de faire cette analyse et, surtout, de tirer des conclusions.

Au-delà de mes certitudes, mon sentiment est que la plupart des responsables de pays européens que j'ai approchés à Birmingham partagent cette analyse.

Pour ce qui est du sentiment exprimé par le ministre des Affaires étrangères français, je suppose que vous faites allusion à son point de vue quant au rôle de l'Union européenne en Bosnie-Herzégovine. Je viens de m'exprimer concernant le volet militaire. Pour ce qui est du volet civil, il est clair que l'Union européenne peut jouer un rôle essentiel. Souvenons-nous du rôle de M. Bildt et

surtout de la contribution financière majeure de l'Union européenne dans la reconstruction, tant en Bosnie-Herzégovine qu'en Slavonie orientale.

Pour ce qui est du futur, de toute évidence, l'UEO dispose de capacités opérationnelles. Je pense au corps européen, à la division multinationale, à Eurofor et à Euromarfor qui sont des forces relevant toutes de l'UEO. Cependant, revenant de Birmingham, je peux traduire le sentiment partagé par de nombreux pays qu'il est sans doute trop tôt pour l'UEO de conduire une opération de cette ampleur.

Je répète ce que j'ai dit en réponse à la première question : il est prématuré de dimensionner une structure militaire.

En ce qui concerne Birmingham, je m'attacherai aux aspects opérationnels et renverrai au ministre des Affaires étrangères pour les aspects institutionnels, qui relèvent de sa compétence.

Nous avons eu de longues et très constructives discussions concernant les leçons à tirer des opérations en Bosnie-Herzégovine et en Slavonie orientale.

En synthèse, je retiendrai trois éléments qui ont été clairement exprimés.

D'abord, la liaison entre les théâtres de Bosnie-Herzégovine et de Slavonie orientale a été reconnue formellement. Dans le cadre de la poursuite de notre mission en Slavonie orientale, c'est rassurant, non seulement dans notre logique, mais également sur le plan opérationnel.

Ensuite, la majorité des pays ont reconnu que l'ONU devait sans doute revoir la manière dont étaient élaborés les mandats, la protection des forces et leur autonomie. Je confirme que ces leçons, que nous avons tirées des opérations antérieures, ont été prises en compte dans la rédaction du mandat et des règles d'engagement de l'ATNUSO. Je me réjouis de constater que les autres pays arrivent à ces mêmes conclusions, mais je voudrais souligner que la Belgique a eu à gérer seule et avec succès cette négociation avec l'ONU à la fin de l'année dernière.

Enfin, si les différents pays reconnaissent la nécessité d'une identité européenne de sécurité et de défense, ils insistent sur le fait qu'elle doit s'inscrire dans un contexte transatlantique. Pour être clair, à ce stade, vu la Conférence intergouvernementale, l'échéance du prochain Conseil de Berlin et le rapprochement français en direction de l'OTAN, la façon dont cette identité européenne — dont le moteur serait l'UEO — doit s'exprimer et/ou s'intégrer dans l'OTAN reste à définir.

En conclusion, je pense que Birmingham fut une bonne réunion sur le plan opérationnel. Nous aurons une tâche difficile pendant notre présidence, au regard du contexte international et des opérations en cours. Mais je crois aussi, connaissant le sens pratique dont nous sommes largement dotés, que nous allons pouvoir progresser et, aussi, éclaircir certains débats. J'ai l'intention, en collaboration avec mon collègue des Affaires étrangères et, bien sûr, avec la future présidence irlandaise de l'UE, de m'y attacher dans les prochains mois.

M. le Président. — La parole est à Mme Lizin pour une réplique.

Mme Lizin (PS). — Monsieur le Président, puis-je déduire de la réponse de M. le ministre que son analyse de la position française par rapport à l'OTAN est l'un des éléments-clés à prendre en considération pour la suite des opérations en Bosnie ?

M. le Président. — La parole est à M. Poncelet, ministre.

M. Poncelet, ministre de la Défense nationale. — Monsieur le Président, je crois avoir évoqué la mutation actuellement en cours dans un certain nombre de concepts et de relations. Il est évident que le changement d'attitude de la France est important pour l'avenir de l'OTAN et donc des opérations en Bosnie.

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

ORDRE DES TRAVAUX

REGELING VAN DE WERKZAAMHEDEN

M. le Président. — Mesdames, messieurs, le Sénat se réunira en séance plénière dans le courant de la semaine du 20 mai.

Le Bureau se réunira le 14 mai afin de fixer l'ordre du jour de nos travaux. Je présume que le Sénat lui fera confiance à cet égard. (*Assentiment.*)

De volgende bijeenkomst van de Senaat heeft plaats in de loop van de week van 20 mei.

Het Bureau komt bijeen op 14 mei om de regeling van de werkzaamheden van die week vast te leggen. Mag ik aannemen dat de Senaat het hiermee eens is? (*Instemming.*)

VOORSTELLEN

Inoverwegingneming

Mededeling van de Voorzitter

PROPOSITIONS

Prise en considération

Communication de M. le Président

M. le Président. — Mesdames, messieurs, pour répondre à la demande formulée tout à l'heure par M. Anciaux en ce qui concerne la commission à laquelle sera envoyée sa proposition de loi relative aux armes laser, je vous propose de renvoyer celle-ci à la commission des Affaires étrangères.

C'est à ladite commission qu'il revient de décider si elle souhaite obtenir l'avis de la commission de la Justice en la matière.

Is de Senaat het hiermee eens?

Le Sénat est-il d'accord? (*Assentiment.*)

Dan is hiertoe besloten.

Il en sera donc ainsi.

Er werden geen opmerkingen gemaakt betreffende de inoverwegingneming van de voorstellen waarvan sprake bij het begin van onze vergadering. Ik veronderstel dus dat de Senaat het eens is met de voorstellen van het Bureau.

Aucune observation n'ayant été formulée quant à la prise en considération des propositions dont il a été question au début de la séance, puis-je considérer qu'elles sont renvoyées aux diverses commissions compétentes? (*Assentiment.*)

Dan zijn de voorstellen in overweging genomen en naar de aangeduide commissies verwezen.

Ces propositions sont donc prises en considération et renvoyées aux commissions indiquées.

De lijst van die voorstellen, met opgave van de commissies waarnaar ze zijn verwezen, verschijnt als bijlage bij de *Parlementaire Handelingen* van vandaag.

La liste des propositions, avec indication des commissions auxquelles elles sont renvoyées, paraîtra en annexe aux *Annales parlementaires* de la présente séance.

VOORSTEL VAN BIJZONDERE WET HOUDENDE WIJZIGING VAN DE BIJZONDERE WET VAN 8 AUGUSTUS 1980 TOT HERVORMING DER INSTELLINGEN EN VAN DE BIJZONDERE WET VAN 12 JANUARI 1989 MET BETREKKING TOT DE BRUSSELSE INSTELLINGEN, TEN EINDE EEN REGELING TE TREFFEN VOOR DE ONVERENIGBAARHEID TUSSEN HET AMBT VAN LID VAN EEN PARLEMENTAIRE ASSEMBLEE EN HET AMBT VAN LID VAN EEN FEDERALE, EEN GEMEENSCHAPS- OF EEN GEWESTREGERING

WETSVOORSTEL TOT WIJZIGING VAN DE WET VAN 6 AUGUSTUS 1931 HOUDENDE VASTSTELLING VAN DE ONVERENIGBAARHEDEN EN ONTZEKKINGEN BETREFFENDE DE MINISTERS, GEWEZEN MINISTERS VAN STAAT, ALSMEDE DE LEDEN EN GEWEZEN LEDEN VAN DE WETGEVENDE KAMERS

Terugverwijzing naar de commissie

PROPOSITION DE LOI SPÉCIALE MODIFIANT LA LOI SPÉCIALE DU 8 AOÛT 1980 DE RÉFORMES INSTITUTIONNELLES ET LA LOI SPÉCIALE DU 12 JANVIER 1989 RELATIVE AUX INSTITUTIONS BRUXELLOISES, EN VUE D'ORGANISER LES INCOMPATIBILITÉS ÉDICTÉES ENTRE LES FONCTIONS DE MEMBRE D'UNE ASSEMBLÉE PARLEMENTAIRE ET DE MEMBRE D'UN GOUVERNEMENT FÉDÉRAL, COMMUNAUTAIRE OU RÉGIONAL

PROPOSITION DE LOI MODIFIANT LA LOI DU 6 AOÛT 1931 ÉTABLISSANT LES INCOMPATIBILITÉS ET INTERDICTIONS CONCERNANT LES MINISTRES, ANCIENS MINISTRES ET MINISTRES D'ÉTAT AINSI QUE LES MEMBRES ET ANCIENS MEMBRES DES CHAMBRES LÉGISLATIVES

Renvoi en commission

De Voorzitter. — Dames en heren, het Bureau stelt voor het voorstel van bijzondere wet houdende wijziging van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 en het wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 6 augustus 1931 terug te verwijzen naar de commissie voor de Institutionele Aangelegenheden.

Het woord is aan de heer Loones.

De heer Loones (VU). — Mijnheer de Voorzitter, aangezien onze fractie niet vertegenwoordigd is in het Bureau zijn wij bijzonder nieuwsgierig naar de motivering van deze terugverwijzing. Deze twee voorstellen zijn grondig behandeld in de commissie en werden gisteren uitgebreid besproken in de openbare vergadering. Ik vermoed dat ook het Bureau begrepen heeft dat deze voorstellen door de Senaat wellicht niet zouden worden goedgekeurd. Daarom willen we graag de precieze bedoelingen kennen, die de meerderheidspartijen en het Bureau met deze terugverwijzing nastreven.

M. le Président. — La parole est à M. Lallemand.

M. Lallemand (PS). — Monsieur le Président, le renvoi en commission a été demandé à la suite du problème de compatibilité soulevé hier, notamment par M. Coveliers, entre le projet de loi — renvoyé par la Chambre — concernant la Communauté germanophone et les deux propositions de loi qui devaient être soumises aujourd'hui à notre vote.

Ce matin, un exposé a eu lieu devant la commission des Réformes institutionnelles qui, précisément, examinait le projet déposé à l'origine par M. Gehlen à la Chambre — parallèlement à celui qu'avait déposé M. Chantraine en la matière — concernant la Communauté germanophone. J'ai fait remarquer qu'un problème n'avait pas été réglé ni dans ma proposition, ni dans celle discutée à la Chambre, à savoir celui des sénateurs qui devien-

draient ministres communautaires germanophones. Je m'en suis rendu compte hier en examinant le projet de M. Gehlen. Selon moi, il serait préférable d'examiner les deux propositions en même temps, et ce afin de les harmoniser et d'éviter une distorsion en la matière. De cette manière, nous pourrions prendre une décision cohérente sur les diverses propositions. Dans le cas contraire, nous risquons d'aboutir à une réforme qui crée une discrimination entre les différents acteurs concernés.

Telles est la raison exacte de cette demande non pas de report de vote mais de renvoi en commission.

M. le Président. — Le Sénat est-il d'accord ?

Is de Senaat het hiermee eens ? (*Instemming.*)

Les propositions de loi sont donc renvoyées en commission.

De wetsvoorstellen zijn dus terugverwezen naar de commissie.

VOORSTEL VAN RESOLUTIE
OVER DE SITUATIE IN IRAK

Stemming over het amendement

Stemming over het geheel

PROPOSITION DE RÉOLUTION
SUR LA SITUATION EN IRAK

Vote sur l'amendement

Vote sur l'ensemble

De Voorzitter. — Dames en heren, wij moeten nu stemmen over het amendement ingediend door mevrouw Sémer c.s. bij het voorstel van resolutie over de situatie in Irak.

Mesdames, messieurs, nous devons procéder maintenant au vote sur l'amendement de Mme Sémer et consorts à la proposition de résolution sur la situation en Irak.

Het woord is aan de heer Ceder voor een stemverklaring.

De heer Ceder (VI. Bl.). — Mijnheer de Voorzitter, in de eerste plaats wil ik toch even opmerken dat het bijzonder kluchtig overkomt dat de heer Staes, één van de indianers van deze resolutie, hier komt verdedigen dat hij het niet eens kan zijn met een beleid waarbij de hele bevolking als wapen wordt ingezet. Hij doelt hier op het economisch embargo. Toch heeft hijzelf een resolutie ingediend om een economisch embargo in te stellen tegen Nigeria, alsof van deze economische maatregelen de kinderen van Nigeria niet het slachtoffer zullen worden.

Ik kom nu ter zake. Als men mij vraagt of er kinderen in Irak moeten sterven ten gevolge van het embargo, dan zeg ik uiteraard neen. Als men mij echter vraagt of dit embargo moet blijven bestaan tot Irak de VN-resoluties aanvaard heeft, dan zeg ik natuurlijk ja. Er zijn immers zeer weinig economische maatregelen die geen weerslag hebben op de levensomstandigheden van de plaatselijke bevolking.

De fractie van het Vlaams Blok zal zich daarom bij de stemming over de resolutie onthouden. Zij bevat trouwens een aantal misleidende en zelfs volkomen onjuiste argumentaties. Zo heeft het embargo helemaal niet de bedoeling het regime van Saddam Hoessein ten vol te brengen, maar enkel Irak ertoe te dwingen de VN-resoluties na te leven. Zij laat uitschijnen dat er nu geen mogelijkheden tot humanitaire hulp bestaan en tenslotte legt zij er niet voldoende nadruk op dat elke poging tot verlichting van het embargo door het regime in Irak zelf onmogelijk wordt gemaakt. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Anciaux voor een stemverklaring.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de Voorzitter, indien de Vlaams-Blokfractie aanwezig was geweest bij de bespreking van gisteren, dan zou zij weten dat wij het daar ook hebben gehad over het effectief en nuttig gebruik van embargo's als shock-maatregel.

Wij waren het er mee eens dat die dan slechts voor een korte periode mogen worden gehandhaafd. Het embargo tegen Irak heeft echter van in het begin de verkeerde personen tot slachtoffer gemaakt en het was gericht tegen de verkeerde vijand. Saddam Hoessein is niet bepaald gevoelig voor de miserie die zijn bevolking doormaakt. Saddam Hoessein zelf en zijn entourage worden door het embargo helemaal niet aangepakt, het zijn precies de zwakkeren, de kinderen, en de talrijke armen van Irak die worden gevisieerd.

Het goedkeuren van deze resolutie moet dan ook een belangrijk signaal zijn om de publieke opinie in België en in de wereld erop te wijzen dat embargo's op een correcte wijze moeten worden toegepast en dat zij nooit de verkeerde mensen tot slachtoffer mogen maken. Het embargo tegen Irak duurt nu reeds vijf jaar en heeft een toestand gecreëerd die ronduit hemeltergend en mensonterend moet worden genoemd. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Vautmans voor een stemverklaring.

De heer Vautmans (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, de VLD zal deze resolutie en het amendement van mevrouw Sémer goedkeuren. In de resolutie vraagt men het huidige embargo tegen Irak om te buigen tot een selectief embargo tegen het regime gericht, niet de opheffing ervan. De VLD is van oordeel dat het huidige embargo niet de machthebbers raakt, maar wel de onschuldige en zwakke bevolking. Volgens gegevens van de Verenigde naties zouden er al 560 000 kinderen zijn gestorven, als een van de gevolgen van het embargo. Wij zijn er eveneens van overtuigd dat het embargo niet belet dat Irak wapens uitvoert of produceert, maar dat het wel belet dat er melkpoeder wordt ingevoerd.

Mevrouw Nelis zal een resolutie indienen met betrekking tot de 604 Koeweiti's die nog altijd vermist zijn en waarvan Irak beweert niets af te weten. Wij wensen dat er ook daarover klaarheid komt.

M. le Président. — La parole est à Mme Lizin pour une explication de vote.

Mme Lizin (PS). — Monsieur le Président, notre groupe se prononcera en faveur de la proposition de résolution et de l'amendement qui s'y rattache. Nous souhaitons surtout souligner à quel point cette résolution intervient à un moment adéquat. En effet, nous espérons que le quatrième *round* qui va s'ouvrir à nouveau, dès demain, concernant les négociations sur la résolution « pétrole contre nourriture », pourra aboutir, que l'Europe pourra jouer un rôle et qu'au sein de celle-ci, la voix de la Belgique pourra être entendue. Il importe donc que nous adoptions cette résolution.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Boutmans voor een stemverklaring.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de Voorzitter, Agalev zal deze resolutie en het amendement steunen. Het huidige embargo is duidelijk strijdig met de fundamentele mensenrechten. Het heeft de dood van talloze kinderen en veel miserie onder de bevolking veroorzaakt. Er is een grens aan de mate waarin het doel de middelen heiligt. Om het regime van Saddam Hoessein ten val te brengen heeft men weliswaar met een ander excuus, al eens een oorlog tegen Irak afgekondigd die een paar honderdduizend doden heeft gemaakt. Officiële cijfers hebben we daarover nooit gekregen. Het embargo heeft gevolgen die al niet veel beter zijn en Saddam Hoessein zit nog altijd op zijn plaats. In Koeweit is er trouwens nog altijd niet veel democratie, maar dit terzijde.

M. le Président. — La parole est à M. Destexhe pour une explication de vote.

M. Destexhe (PRL-FDF). — Monsieur le Président, nous sommes aussi sensibles que les auteurs de la résolution à la situation humanitaire qui prévaut en Irak. Néanmoins, nous nous abstenons lors du vote, et ce pour deux raisons.

D'une part, nous estimons que les auteurs de la résolution ne prennent absolument pas en compte les conséquences d'une levée de l'embargo. Cette mesure renforcera directement le régime

irakien, sur lequel la communauté internationale peut légitimement exercer certaines pressions, et risque de donner à Saddam Hussein le moyen de relancer son programme de développement d'armes chimiques et nucléaires. Il me semble assez paradoxal de voir que ceux qui étaient favorables à une interdiction totale des essais nucléaires et de la fabrication d'armes nucléaires donnent semblable possibilité à Saddam Hussein dont tout le monde connaît l'intention de doter son pays de telles armes.

D'autre part, ce qui est proposé par les auteurs de la résolution l'a déjà été par les Nations unies, sous certaines conditions, à savoir, notamment, que Saddam Hussein reconnaisse ses responsabilités dans la guerre du Golfe et qu'il libère les prisonniers koweïtiens. À l'époque, ces conditions avaient été refusées par le régime irakien. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — La parole est à Mme Bribosia pour une explication de vote.

Mme Bribosia-Picard (PSC). — Monsieur le Président, je voudrais préciser que la résolution propose non pas de supprimer totalement l'embargo mais de l'aménager de façon à ce que la population, principale victime, cesse d'être complètement opprimée. L'expérience montre que Saddam Hussein se soucie très peu de l'embargo, lequel n'a entraîné aucune modification du régime et touche uniquement la population civile.

Notre groupe se prononcera donc en faveur de la résolution et de l'amendement.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Staes voor een stemverklaring.

De heer Staes (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, de verdienste van de uiteindelijke tekst is dat hij zich boven de politieke en ideologische tegenstellingen plaatst, die nochtans duidelijk worden onderkend. De conclusies zijn echter gericht op de situatie van de bevolking. In die zin zijn wij het eens met het amendement van mevrouw Sémer. De CVP-fractie zal dit amendement dus goedkeuren.

De Voorzitter. — Daar niemand meer het woord vraagt, breng ik het amendement van mevrouw Sémer c.s. in stemming.

Plus personne ne demandant la parole, je mets aux voix l'amendement de Mme Sémer et consorts.

— Dit amendement, bij zitten en opstaan in stemming gebracht, wordt aangenomen.

Cet amendement, mis aux voix par assis et levé, est adopté.

De Voorzitter. — Wij moeten ons nu uitspreken over het aldus geamendeerde voorstel van resolutie.

Nous devons nous prononcer maintenant sur la proposition de résolution ainsi amendée.

— Er wordt tot naamstemming overgegaan.

Il est procédé au vote nominatif.

63 leden zijn aanwezig.

63 membres sont présents.

51 stemmen ja.

51 votent oui.

12 onthouden zich.

12 s'abstiennent.

Derhalve is de resolutie aangenomen.

En conséquence, la résolution est adoptée.

Ze zal aan de Regering worden overgezonden.

Elle sera transmise au Gouvernement.

Ja hebben gestemd :

Ont voté oui :

MM. Anciaux, Boutmans, Mme Bribosia-Picard, MM. Busquin, Caluwé, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Coveliers, Daras, Mmes Dardenne, de

Bethune, Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Devolder, D'Hooghe, Mme Dua, MM. Goris, Happart, Hostekint, Hotyat, Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, MM. Loones, Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Mme Nelis-Van Liedekerke, MM. Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobbacq, Urbain, Vandenberghe, Vandenbroeke, Vautmans, Vergote, Verhofstadt, Weyts et Mme Willame-Boonen.

Onthouden hebben zich :

Se sont abstenus :

MM. Bock, Buelens, Ceder, Mme Cornet d'Elzius, MM. De Decker, Desmedt, Destexhe, Foret, Hazette, Raes, Van Hauthem et Verreycken.

RÉVISION DE LA CONSTITUTION

HERZIENING VAN DE GRONDWET

RÉVISION DE L'ARTICLE 41 DE LA CONSTITUTION
(Doc. 1-49/1, 2)

RÉVISION DE L'ARTICLE 41 DE LA CONSTITUTION
(Doc. 1-185/1 à 5)

Vote

HERZIENING VAN ARTIKEL 41 VAN DE GRONDWET
(Gedr. St. 1-49/1, 2)

HERZIENING VAN ARTIKEL 41 VAN DE GRONDWET
(Gedr. St. 1-185/1 tot 5)

Stemming

M. le Président. — Mesdames, messieurs, nous devons nous prononcer maintenant par un vote à la majorité requise par l'article 195, dernier alinéa, de la Constitution sur les dispositions de la Constitution soumises à révision.

Wij moeten ons nu uitspreken over de bepalingen van de Grondwet die ter herziening worden voorgesteld, met de meerderheid vereist door artikel 195, laatste lid, van de Grondwet.

La parole est à M. Foret pour une explication de vote.

M. Foret (PRL-FDF). — Monsieur le Président, mon collègue M. Desmedt a longuement expliqué hier le caractère inconstitutionnel du texte que notre assemblée s'apprête à voter aujourd'hui. En effet, la proposition de M. Erdman modifie implicitement l'article 162 de la Constitution; mais, en outre, elle le fait en faisant fi de la déclaration de révision de la Constitution qui restreint la possibilité de modifier l'article 162 à la seule mise en œuvre d'une éventuelle régionalisation des lois organiques sur les provinces et les communes.

Par ailleurs, on ne peut que regretter le manque de clarté de ce texte. Le système complexe mis en place prêterait inévitablement à confusion et permettra des interprétations multiples sur les compétences respectives du législateur fédéral ou régional.

Quant à la proposition de M. Verreycken, elle ne nous convient pas davantage sur le fond.

Au-delà de ces objections juridiques, c'est essentiellement l'aspect politique de ces propositions qui entraîne nos plus vives critiques: tout d'abord, le PRL-FDF refuse de mettre le doigt dans un engrenage qui mènera inévitablement à la régionalisation de la loi communale.

Ensuite, alors que notre assemblée s'attelle depuis de longues semaines à réformer la loi provinciale et que certains responsables politiques ont lancé l'idée de mettre en place des «communautés urbaines», il nous paraît qu'une réflexion globale sur l'ensemble

de nos institutions eût été préférable à une modification ponctuelle qui ne visait, au départ, qu'à régler certains problèmes ponctuels rencontrés par la ville d'Anvers.

Enfin, il est intolérable que l'on complique encore nos institutions en greffant un niveau de pouvoir supplémentaire dans notre système institutionnel. L'objectif, louable en soi, de rapprocher le citoyen des institutions ne peut être rencontré par ces propositions qui entraîneront inévitablement des dépenses supplémentaires.

On dit que notre Constitution est une merveille que l'on nous envie dans le monde entier. Ce n'est pas une raison pour y ajouter une incongruité supplémentaire qui constituera une complication. C'était un embrouillamini, ce sera un embrouillamini majeur.

On peut réellement s'interroger: qui est demandeur de ces «organes intracommunaux»? Les citoyens qui se satisfont sans doute d'une simple déconcentration administrative ou les politiques qui réfléchissent déjà à la répartition des nouveaux mandats à pourvoir?

Pour toutes ces raisons et parce qu'aucun des arguments développés tant en commission qu'en séance plénière ne nous a convaincus, mon groupe votera contre ces deux propositions. (*Applaudissements.*)

M. le Président. — Nous allons procéder au vote.

Wij gaan over tot de stemming.

Pour rappel, deux propositions de révision de la Constitution sont soumises au vote. La première émane de M. Verreycken, la deuxième de M. Erdman. La commission a rejeté la proposition de M. Verreycken et a adopté la proposition de M. Erdman.

Nous allons d'abord procéder au vote à majorité spéciale sur la proposition de M. Verreycken.

La parole est à M. Lallemand.

M. Lallemand (PS). — Monsieur le Président, devons-nous nous prononcer sur la position adoptée par la commission ou sur la proposition elle-même?

M. le Président. — Nous votons sur la proposition de M. Verreycken.

Le vote commence.

De stemming begint.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

64 membres sont présents.

64 leden zijn aanwezig.

59 votent non.

59 stemmen neen.

5 votent oui.

5 stemmen ja.

M. le Président. — Le quorum est atteint. La majorité requise par l'article 195 de la Constitution n'est pas atteinte. La proposition n'est donc pas adoptée.

Het quorum is bereikt. De meerderheid zoals artikel 195 van de Grondwet vereist is niet bereikt. Het voorstel is dus niet aangenomen.

Ont voté non:

Neen hebben gestemd:

MM. Anciaux, Bock, Boutmans, Mme Bribosia-Picard, MM. Busquin, Caluwé, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Mme Cornet d'Elzius, MM. Coveliers, Daras, Mmes Dardenne, de Bethune, Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Desmedt, Destexhe, Devolder, D'Hooghe, Mme Dua, MM. Erdman, Foret, Goris, Happart, Hatry, Hazette, Hostekint,

Hotyat, Lallemand, Mme Leduc, MM. Loones, Mahoux, Mmes Maximus, Mayence-Goossens, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Mme Nelis-Van Liedekerke, MM. Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobbyack, Urbain, Vandenberghe, Vandembroeke, Vautmans, Vergote, Verhofstadt, Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

MM. Buelens, Ceder, Raes, Van Hauthem et Verreycken.

De Voorzitter. — Wij moeten ons nu uitspreken over het voorstel van de heer Erdman.

Nous devons à présent nous prononcer sur la proposition de M. Erdman.

Het woord is aan de heer Verreycken voor een stemverklaring.

De heer Verreycken (VL. Bl.). — Het niet-stemmen over de besluiten van de commissie, maar over de wetsvoorstellen zelf, geeft mij de gelegenheid om tussen de twee verschillende wetsvoorstellen in een stemverklaring af te leggen en om de werkwijze te betreuren waardoor het eerst ingediende voorstel — waarvoor wij net gestemd hebben — niet als basis wordt genomen voor de wet die uit deze stemming zou voortvloeien. Ik betreur dat dergelijke onvolkomenheden niet zoals gebruikelijk via amendering worden weggewerkt. Dit zal wel een van de kleine kantjes zijn van het politieke bedrijf, dat aan sommige senatoren het wetgevende werk niet gunt, zelfs niet wanneer het gaat om voorstellen die duidelijk maatschappelijk en politiek noodzakelijk zijn.

Het Vlaams Blok zal het wetsvoorstel toch goedkeuren, omdat de belangen van de bestuurden veel zwaarder doorwegen dan de kleine belangen van de bestuurders die, nog even, het «kortzichtigheidsordon» in stand willen houden door deze eigenaardige procedure.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Coveliers voor een stemverklaring.

De heer Coveliers (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, de VLD zal deze tekst uiteraard goedkeuren, omdat deze het mogelijk maakt om het subsidiariteitsprincipe ook op het niveau van de grotere gemeenten degelijk toe te passen. Ik verwijs naar de discussie die wij hierover gisteren hebben gehouden en waarin wij duidelijk stelden dat een geheel altijd een grootste gemene deler is, en dat men bij het eventueel toebedelen van bevoegdheden bijzonder voorzichtig te werk moet gaan. Daarenboven mag dit geen operatie worden waarbij men terugkeert naar de entiteiten van voor de fusiewetgeving, maar moet men op basis van demografische, sociologische en economische elementen de grenzen van de eventuele districten vastleggen. Voor ons gaat het hier om een stap naar het verkleinen van de afstand tussen de bestuurders en de bestuurden.

Wij zijn ons ervan bewust dat nog heel wat wetgevend werk geleverd moet worden vooraleer men op het terrein verder kan werken. Deze eerste stap moet echter worden gezet en daarom steunen wij het voorstel.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Loones voor een stemverklaring.

De heer Loones (VU). — Mijnheer de Voorzitter, ook de Volksunie zal voor dit wetsvoorstel stemmen, daar het in de lijn ligt van vroegere voorstellen die wij hebben gesteund, zoals het voorstel dat oud VU-senator De Beul reeds in 1981 heeft ingediend.

Ook wij vinden dat het tweede wetsvoorstel juridisch beter verantwoord is dan het eerste. De restrictie die ik hieraan, namens de Volksunie, wil toevoegen, is dat het aanvaarden van deze wijziging van artikel 41 van de Grondwet geen enkele hinderpaal mag zijn voor de herziening van artikel 162, de regionalisering van de organieke wetgeving op de provincie- en de gemeentewet, die werd afgesproken in het kader van het Sint-Michielsakkoord.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Erdman.

De heer Erdman (SP). — Mijnheer de Voorzitter, ik wens iedereen te danken die heeft meegewerkt aan de totstandkoming van deze teksten, waarbij rekening moest worden gehouden met alle gevoeligheden, maar ook met alle juridische implicaties in dit zeer gecompliceerde land, waar zoveel invalshoeken mogelijk zijn.

De rapporteur heeft gisteren duidelijk gesteld dat het hier slechts gaat om een eerste stap en dat ons nog veel wetgevend werk wacht als ook de Kamer dit wetsvoorstel zal hebben goedgekeurd. De inhoud van de latere wetgeving zal zeer nauwkeurig moeten worden uitgewerkt om in de toekomst dubbelzinnigheden te vermijden en om geen rivaliteit in het leven te roepen met de gevestigde, vandaag reeds bestaande organen binnen de steden en de gemeenten.

De Voorzitter. — Het woord is aan de rapporteur.

De heer Caluwé (CVP), rapporteur. — Mijnheer de Voorzitter, de CVP-fractie zal uiteraard het voorstel goedkeuren. Het is een belangrijke stap in de verdere democratisering van onze bestuurlijke instellingen in de grote steden, meer bepaald in Antwerpen.

De heer Verreycken had het over het eerste-geboorterecht. Ik wijs hem erop dat tijdens de vorige regeerperiode de heer Erdman al een gelijkaardig voorstel had ingediend, zij het onder een andere vorm. Dit voorstel was de basis van het huidige voorstel.

De heer Foret had het over de toename van het aantal mandatarissen. Hier wijs ik erop dat er een groot verschil is tussen Brussel en Antwerpen. Antwerpen heeft thans slechts 55 gemeenteraadsleden voor 450 000 inwoners. De Brusselse agglomeratie, die maar tweemaal zoveel inwoners telt, heeft 19 burgemeesters, een honderdtal schepenen en ongeveer 600 gemeenteraadsleden.

M. le Président. — Nous passons maintenant au vote sur la proposition de révision de l'article 41 de la Constitution, déposée par M. Erdman et consorts.

Wij stemmen nu over het voorstel tot herziening van artikel 41 van de Grondwet van de heer Erdman c.s.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

62 membres sont présents.

62 leden zijn aanwezig.

55 votent oui.

55 stemmen ja.

7 votent non.

7 stemmen neen.

M. le Président. — Je constate que le quorum et la majorité requis par l'article 195 de la Constitution sont atteints. La disposition est donc adoptée. Elle sera transmise à la Chambre des représentants.

Ik stel vast dat het quorum en de meerderheid, zoals artikel 195 van de Grondwet vereist, bereikt zijn. De bepaling is dus aangenomen. Ze zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

MM. Anciaux, Boutmans, Mme Bribosia-Picard, MM. Buelens, Busquin, Caluwé, Mme Cantillon, MM. Ceder, Chantaine, G. Charlier, Ph. Charlier, Coene, Coveliers, Daras, Mmes Dardenne, de Bethune, Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, Devolder, D'Hooghe, Mme Dua, MM. Erdman, Goris, Happart, Hostekint, Hotyat, Lallemand, Mmes Leduc, Lizin, MM. Loones, Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Mme Nelis-Van Liedekerke, MM. Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Raes, Santkin, Staes, Mme Thijs, MM. Tobbyack, Urbain, Vandenberghe, Vandembroeke, Van Hauthem, Vautmans, Vergote, Verreycken, Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ont voté non :

Neen hebben gestemd :

M. Bock, Mme Cornet d'Elzius, MM. Desmedt, Destexhe, Foret, Hatry et Hazette.

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. DESMEDT AU MINISTRE DE LA JUSTICE SUR «LA FAÇON MALADROITE ET TENDANCIEUSE AVEC LAQUELLE LE GOUVERNEMENT A TRAITÉ LE DOSSIER DE LA DEMANDE D'EXTRADITION DE DEUX RESSORTISANTS ESPAGNOLS D'ORIGINE BASQUE ET SES CONSÉQUENCES SUR LA COOPÉRATION JUDICIAIRE ENTRE L'ESPAGNE ET LA BELGIQUE»

Vote sur la motion pure et simple

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER DESMEDT AAN DE MINISTER VAN JUSTITIE OVER «DE KLUNGELIGE EN TENDENTIEUZE MANIER WAAROP DE REGERING HET VERZOEK OM UITLEVERING VAN TWEE BASKISCHE SPANJAARDEN HEEFT BEHANDELD EN DE GEVOLGEN DAARVAN VOOR DE GERECHTELIJKE SAMENWERKING TUSSEN SPANJE EN BELGIE»

Stemming over de gewone motie

M. le Président. — Mesdames, messieurs, deux motions ont été déposées en conclusion de la demande d'explications de M. Desmedt au ministre de la Justice, développée en séance publique de la Commission de la Justice, le 23 avril 1996.

Dames en heren, tot besluit van de vraag om uitleg van de heer Desmedt aan de minister van Justitie, gesteld op 23 april 1996 in openbare vergadering van de commissie voor de Justitie, werden twee moties ingediend.

L'une, pure et simple, par Mme Sémer et M. Vandenberghe, est ainsi rédigée :

«Le Sénat,

Ayant entendu la demande d'explications de M. Claude Desmedt et la réponse du ministre de la Justice,

Passé à l'ordre du jour.»

«De Senaat,

Gehoord de vraag om uitleg van de heer Claude Desmedt, en het antwoord van de minister van Justitie,

Gaat over tot de orde van de dag.»

L'autre, par M. Foret, est ainsi rédigée :

«Le Sénat,

Ayant entendu la demande d'explications de M. Claude Desmedt et la réponse du ministre de la Justice,

Regrette l'attitude équivoque du Gouvernement à l'égard de cette demande d'extradition,

Insiste sur la nécessité de renforcer la coopération entre les États de l'Union européenne dans la lutte contre le terrorisme et en particulier de modifier d'urgence le cadre légal qui continue de permettre à un État membre d'assurer la protection et de refuser l'extradition de personnes accusées de délits terroristes dans un autre État membre,

Regrette que l'issue du dossier Moreno-Garcia mette en cause la coordination et la coopération judiciaires dans la lutte menée contre le terrorisme dans le cadre de l'Union européenne,

Invite le Gouvernement à œuvrer avec nos partenaires de l'Union européenne pour mettre fin à la situation actuelle qui permet à un État membre de servir de refuge à des ressortissants d'un autre État membre accusés de terrorisme.»

«De Senaat,

Gehoord de vraag om uitleg van de heer Claude Desmedt, en het antwoord van de minister van Justitie,

Betreurt de dubbelzinnige houding van de Regering ten opzichte van dit verzoek om uitlevering,

Dringt aan op de noodzaak om de samenwerking tussen de Staten van de Europese Unie te versterken bij de bestrijding van het terrorisme en vooral op de dringende wijziging van het wettelijk kader dat het een lidstaat nog steeds mogelijk maakt de bescherming te verzekeren en de uitlevering te weigeren van personen die in een andere lidstaat beschuldigd zijn van terroristische misdaden,

Betreurt dat de afloop van het dossier-Moreno-Garcia de gerechtelijke coördinatie en samenwerking bij de bestrijding van het terrorisme in het kader van de Europese Unie op de helling plaatst,

Vraagt de Regering zich met onze partners van de Europese Unie in te zetten om een einde te maken aan de huidige toestand, die het een lidstaat mogelijk maakt als schuilplaats te dienen voor onderdanen van een andere lidstaat die van terrorisme beschuldigd zijn.»

Conformément à notre Règlement, nous votons sur la motion pure et simple qui bénéficie de la priorité.

Overeenkomstig ons Reglement stemmen wij over de gewone motie die de voorrang heeft.

La parole est à M. Desmedt.

M. Desmedt (PRL-FDF). — Monsieur le Président, le dossier de la demande d'extradition de Luis Moreno et de Raquel Garcia a déjà été évoqué au Sénat.

Il m'a cependant semblé utile d'interroger à nouveau le Gouvernement à ce sujet de façon à l'apprécier avec un certain recul et d'une manière plus objective que lors du premier débat où seuls s'exprimèrent les soutiens à Moreno et à Garcia.

Il apparaît aujourd'hui que ce dossier a été mal géré par le Gouvernement. Les résultats en sont la rupture de la coopération judiciaire entre la Belgique et l'Espagne et un différend sérieux entre deux pays membres de l'Union européenne et signataires des Accords de Schengen.

La motion motivée regrette l'attitude du Gouvernement et, pour le reste, s'inspire largement de la motion votée sur ce sujet le 15 février dernier par le Parlement européen à une large majorité.

Il est évident que les notions d'extradition et d'asile politique ne devraient plus avoir de sens entre les pays membres de l'Union européenne.

Il est anormal qu'un pays de l'Union européenne — en l'occurrence la Belgique — serve de refuge à des ressortissants d'un autre pays de l'Union accusés de complicité de terrorisme. C'est pourtant à cette situation paradoxale qu'a abouti l'attitude équivoque du Gouvernement et c'est cette attitude que nous déplorons dans la motion. (*Applaudissements.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Anciaux voor een stemverklaring.

De heer Anciaux (VU). — Mijnheer de Voorzitter, de Volksunie kan op één punt akkoord gaan met de vorige spreker en de indianen van de motie. De Regering heeft inderdaad geklungeld bij het afhandelen van dit dossier. De waarheid heeft echter ook haar rechten en die waarheid werd door de vorige spreker geweld aangedaan. De uitlevering van de betrokkenen aan Spanje moest helemaal niet worden overwogen, want dit land wordt door verschillende internationale organisaties aangewezen als een land dat de mensenrechten schendt en gevangenen foltert.

Het was inderdaad geklungel omdat de Regering niet onmiddellijk heeft beslist de twee Basken niet over te dragen aan Spanje. Het bereikte resultaat is echter het juiste, wat ten andere door de gerechtelijke instanties werd bevestigd. We zullen dan ook tegen de gewone motie en tegen de gemotiveerde motie stemmen.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Boutmans voor een stemverklaring.

De heer Boutmans (Agalev). — Mijnheer de Voorzitter, wij zullen tegen de gewone motie stemmen, maar dat betekent niet dat wij het met de gemotiveerde motie van de heer Desmedt eens zijn.

Wij vinden dat een parlamentslid zich over de zaak zelf moet kunnen uitspreken. Indien we de kans krijgen, zullen we overigens ook tegen de gemotiveerde motie stemmen.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Coveliers voor een stemverklaring.

De heer Coveliers (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, ik beperk mij tot de gewone motie, vermits ze wellicht de enige is waarover we kunnen stemmen.

Wij stemmen tegen deze gewone motie, omdat de motivering van de minister toch wel voor heel ernstige kritiek vatbaar is.

Onder meer de keuze van het verdrag waarop men zich voor uitlevering baseerde, was een verkeerde keuze omdat de ratificatie van dat verdrag door België dateert van na de aanvraag tot uitlevering door Spanje.

Wij leven weliswaar in een Europese Unie, maar wij vinden het meer dan eigenaardig dat sommige leden blijkbaar de meest elementaire mensenrechten niet eerbiedigen. Voor de onderdanen van deze landen staat de juridische mogelijkheid open om het respecteren van die mensenrechten af te dwingen door zich te beroepen op verdragen die ook door hun land zijn ondertekend.

Dit zijn de redenen waarom wij tegen de gewone motie stemmen.

M. le Président. — Nous passons au vote par assis et levé.

Wij stemmen bij zitten en opstaan.

M. Desmedt (PRL-FDF). — Monsieur le Président, je demande le vote nominatif.

M. le Président. — Cette demande est-elle appuyée? (*Plus de quatre membres se lèvent.*)

Le vote nominatif étant régulièrement demandé, il va y être procédé.

— Il est procédé au vote nominatif.

Er wordt tot naamstemming overgegaan.

63 membres sont présents.

63 leden zijn aanwezig.

36 votent oui.

36 stemmen ja.

27 votent non.

27 stemmen neen.

En conséquence, la motion pure et simple est adoptée.

Derhalve is de gewone motie aangenomen.

Ont voté oui :

Ja hebben gestemd :

Mme Bribosia-Picard, MM. Busquin, Caluwé, Mme Cantillon, MM. Chantraine, G. Charlier, Ph. Charlier, Mmes de Bethune, Delcourt-Pêtre, MM. Delcroix, D'Hooghe, Erdman, Happart, Hostekint, Hotyat, Lallemand, Mme Lizin, M. Mahoux, Mmes Maximus, Merchiers, Milquet, MM. Moens, Mouton, Nothomb, Olivier, Pinoie, Poty, Santkin, Mme Sémer, M. Staes, Mme Thijs, MM. Tobbacq, Urbain, Vandenberghe, Weyts et Mme Willame-Boonen.

Ont voté non :

Neen hebben gestemd :

MM. Anciaux, Bock, Boutmans, Buelens, Ceder, Coene, Mme Cornet d'Elzies, MM. Coveliers, Daras, Mme Dardenne, MM. Desmedt, Destexhe, Devolder, Mme Dua, MM. Foret, Goris, Hatry, Hazette, Mme Leduc, M. Loones, Mme Nelis-Van Liedekerke, MM. Raes, Vandembroeke, Van Hauthem, Vautmans, Vergote et Verreycken.

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. DESTEXHE AU MINISTRE DE LA FONCTION PUBLIQUE SUR «LA RÉNOVATION DU BERLAYMONT ET L'INSTALLATION DES INSTITUTIONS EUROPÉENNES À BRUXELLES»

Vote sur la motion pure et simple

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER DESTEXHE AAN DE MINISTER VAN AMBTENARENZAKEN OVER «DE RENOVATIE VAN HET BERLAYMONT-GEBOUW EN DE VESTIGING VAN DE EUROPESE INSTELLINGEN TE BRUSSEL»

Stemming over de gewone motie

M. le Président. — Mesdames, messieurs, deux motions ont été déposées en conclusion de la demande d'explications de M. Destexhe au ministre de la Fonction publique, développée en séance publique de la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives, le 30 avril 1996.

Dames en heren, tot besluit van de vraag om uitleg van de heer Destexhe aan de minister van Ambtenarenzaken, gesteld op 30 april 1996 in de openbare vergadering van de commissie voor de Binnenlandse en Administratieve Aangelegenheden, werden twee moties ingediend.

L'une, pure et simple, par Mme Van der Wildt et M. Mouton, est ainsi rédigée :

«Le Sénat,

Ayant entendu la demande d'explications de M. Alain Destexhe et la réponse du ministre de la Fonction publique,

Passé à l'ordre du jour.»

«De Senaat,

Gehoord de vraag om uitleg van de heer Alain Destexhe en het antwoord van de minister van Ambtenarenzaken,

Gaat over tot de orde van de dag.»

L'autre, par M. Desmedt et Mmes Leduc et Cornet d'Elzies, est ainsi rédigée :

«Le Sénat,

Ayant entendu la demande d'explications de M. Alain Destexhe et la réponse du ministre de la Fonction publique,

Demande au Gouvernement :

— Qu'il communique hebdomadairement un bulletin faisant état de l'avancement des travaux de décontamination et des incidents éventuels qui surviendraient au cours de leur exécution;

— Qu'il permette aux parlementaires de se rendre compte, sur place, des dangers éventuels pour la population.»

«De Senaat,

Gehoord de vraag om uitleg van de heer Alain Destexhe en het antwoord van de minister van Ambtenarenzaken,

Verzoekt de Regering :

— Wekelijks een mededeling te doen over de decontaminatiewerken en de eventuele incidenten tijdens de uitvoering ervan;

— De parlementsleden toe te staan om zich ter plaatse te vergewissen van de eventuele risico's voor de bevolking.»

Conformément à notre Règlement, nous votons sur la motion pure et simple qui bénéficie de la priorité.

Overeenkomstig ons Reglement stemmen wij over de gewone motie die de voorrang heeft.

— Cette motion, mise aux voix par assis et levé, est adoptée.

Deze motie, bij zitten en opstaan in stemming gebracht, wordt aangenomen.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER GORIS AAN DE EERSTE MINISTER OVER «HET UITBLIJVEN VAN DE UITVOERING VAN DE AANBEVELINGEN DIE VOORGESTELD WERDEN DOOR DE ONDERZOEKS-COMMISSIE LEGERAANKOPEN»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. GORIS AU PREMIER MINISTRE SUR «L'ABSENCE DE MISE EN ŒUVRE DES RECOMMANDATIONS FAITES PAR LA COMMISSION D'ENQUÊTE PARLEMENTAIRE SUR LES ACHATS DE MATÉRIEL POUR LES FORCES ARMÉES»

De Voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Goris aan de Eerste minister over «het uitblijven van de uitvoering van de aanbevelingen die voorgesteld werden door de Onderzoekscommissie legeraankopen».

Het woord is aan de heer Goris.

De heer Goris (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, aangezien alle senatoren alsook de ministers de begeleidende nota bij mijn vraag om uitleg hebben ontvangen, zal ik deze hier niet op de tribune voorlezen. Ik weet dat de Eerste minister een drukke agenda moet afwerken; ook voor de meeste senatoren blijkt dat overigens het geval, want zoals iedereen ziet, verlaten zij reeds in grote getale het halfrond. Dank zij de kaderwet met bijzondere opdrachten zal de Eerste minister ons binnenkort van een groot deel van onze taak ontlasten; moeten wij hem daarvoor danken?

Reeds zes weken geleden, meer bepaald op 21 maart, had ik de gelegenheid deze vraag te richten aan de minister van Landsverdediging. Ik heb hem toen opgeroepen om bij hoogdringendheid een ad hoc commissie voor de legeraankopen op te richten in de Kamer of in de Senaat, al naargelang de voorkeur van de parlementsleden.

In zijn bijzonder vaag en onduidelijk antwoord verwees de minister naar een initiatief dat zou worden genomen door Premier Dehaene. In mijn wederwoord heb ik de minister van Landsverdediging plechtig beloofd mijn inzet voor de oprichting van een commissie nimmer te staken.

Tot vandaag, of liever tot gisteren, verkeerde ik in de mening dat tot de legeraankopen bij een in de Ministerraad overleg volmachtsbesluit werd beslist. De Ministerraad wordt vooralsnog voorgezeten door de Eerste minister. Vandaag brengt de pers ons op de hoogte van de zogenaamde Dassault-affaire, een zoveelste schandaal in de reeks van de obussen tot de Augusta-helikopters.

De Regering-Dehaene heeft sinds haar aantreden in mei 1995 al heel wat kostbare tijd verloren, maar het departement van Landsverdediging ging verder met zijn aankoopbeleid. Bij wijze van voorbeeld verwijs ik naar de aankoop van veertien aëromobile luchtkanonnen van het type houwtiser voor de batterij paracommando ten belope van een bedrag van 330 miljoen frank. Is de Premier er wel van op de hoogte dat België het eerste land van de NATO is dat houwtisers bij dit Franse bedrijf heeft besteld? Zelfs Frankrijk heeft het niet aangedurfd deze kanonnen voor zijn eigen defensie bij GIAT te bestellen. Andere landen van het Eurokorps en van de NATO hebben allemaal bestellingen voor houwtisers geplaatst bij het Engels-Amerikaanse Royal Ordnance met de bedoeling het gezamenlijk optreden te vergemakkelijken en een vlotte werking mogelijk te maken van de snelle interventiemacht, die meestal wordt gevormd door verschillende landen.

Weet de Eerste minister wel dat de firma GIAT sinds januari 1996 virtueel failliet is en een gecumuleerd tekort van 11,8 miljard Franse frank heeft gedeclareerd, zoals vermeld in een persbericht van het agentschap Reuter? Precies in die periode plaatste de Belgische Regering haar legerbestellingen bij dit bedrijf!

Ik heb nog een aantal argumenten ter zake in petto en zal ze zo dadelijk aan de minister van Landsverdediging voorleggen.

De heer Dehaene, Eerste minister. — Dat lijkt me inderdaad de meest aangewezen persoon.

De heer Goris (VLD). — Gedane zaken nemen geen keer.

Weet de Eerste minister wel dat het departement Landsverdediging inmiddels is overgegaan tot de aankoop van 54 APC (Armed Personal Carriers)-voertuigen voor een bedrag van 1,2 miljard Belgische frank, in uitvoering van een in de Ministerraad overlegd besluit? Weet de Eerste minister wel dat de Nederlandse regering overgegaan is tot de aankoop van 70 gelijksoortige voertuigen? Van de vijf ingediende offertes werden er door de Nederlandse regering drie andere in overweging genomen dan de twee die de Belgische Regering verkoos? De voorkeur van België ging uit naar een Zwitserse en een Oostenrijkse offerte. Noch Zwitserland, noch Oostenrijk zijn lid van de NATO of van de EG.

Het is niet mijn bedoeling hierover verder uit te weiden. Met deze enkele voorbeelden wilde ik enkel illustreren waarin beslissingen resulteren, genomen in de sofa's van de Ministerraad. De gewraakte ad hoc commissie beantwoordt dus aan een dringende noodzaak.

De heer Dehaene, Eerste minister. — Mijnheer Goris, misschien bereidt u uw vragen om uitleg voor in uw sofa, maar de Ministerraad vergadert aan een werktafel.

De heer Goris (VLD). — In de wandelgangen van het Parlement kon vandaag en gisteren worden vernomen dat tot de oprichting van een ad hoc commissie reeds zou zijn besloten. Dat is goed nieuws. Dat wijst erop dat de inspanningen van de Senaat en zelfs die van de oppositie beloofd worden en dat het aankaarten van deze zaak in maart jongstleden resultaten heeft gehad.

Ik richt mij nu even tot de collega's senatoren en in het bijzonder tot de meerderheid. Ik wil hen erop wijzen dat in de Kamer reeds zes commissies actief zijn, onder meer de commissies rond drugs, sekten en het ABOS. Misschien vernemen wij zo dadelijk dat er nog een zevende zal worden geïnstalleerd, namelijk voor het onderzoek naar legeraankopen. Ik betreur dit toch enigszins, want ik had gehoopt dat het een senaatscommissie zou worden of, waarom niet, een gemengde commissie zoals deze ter controle van de Comités P en I. Ik wil de Senaatsvoorzitter dan ook vragen een poging te doen om de nieuwe commissie om te vormen tot een gemengde commissie.

Samenvattend kan ik nog zeggen dat de Commissie legeraankopen er moet komen en ik hoop dat uit het antwoord van de Eerste minister zo dadelijk zal blijken dat zij zeer snel van start zal gaan. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Dehaene, Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, de interpellant heeft bij het begin van zijn uiteenzetting gezegd dat hij tegen tijdsverlies is. Ik ben dat ook en zal dan ook enkel antwoorden op de vraag die hij aan mij heeft gesteld en niet op de vragen die blijkbaar bestemd zijn voor de minister van Landsverdediging. Misschien kan de heer Goris zo dadelijk ook tijd sparen door niet te herhalen wat hij reeds heeft gezegd.

Mijn antwoord kan zeer kort zijn. Deze namiddag werd in de Kamer de Onderzoekscommissie legeraankopen geïnstalleerd. Ik zie niet in wanneer de Regering de oprichting van deze commissie vertraagd kan hebben. Wij bemoeien ons niet met de organisatie van het Parlement. Over het feit of deze commissie in de Senaat of in de Kamer moest worden opgericht, werd door de beide Kamers in onderling overleg gepleegd. De Regering heeft ter zake geen voorkeur. Belangrijk is dat de commissie bestaat en wij zullen er volop mee samenwerken. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Goris.

De heer Goris (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, graag vernam ik nog van de Eerste minister wanneer hij van plan is de dossiers die nu nog in de oude stijl door de Ministerraad worden behandeld, over te hevelen naar de commissie. Wanneer krijgen met andere woorden de commissieleden de kans zich te buigen over de hangende dossiers?

De Voorzitter. — Het woord is aan de Eerste minister.

De heer Dehaene, Eerste minister. — Mijnheer de Voorzitter, nu de commissie geïnstalleerd is, zal de voorzitter ervan wellicht de werkzaamheden regelen en met de Regering overeenkomen hoe er zal worden gewerkt.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER GORIS AAN DE MINISTER VAN LANDSVERDEDIGING OVER «DE GUNNING VAN EEN OVERHEIDSOPDRACHT AAN GIAT INDUSTRIES»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. GORIS AU MINISTRE DE LA DEFENSE NATIONALE SUR «LA PASSATION D'UN MARCHÉ PUBLIC À GIAT INDUSTRIES»

De Voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van de heer Goris aan de minister van Landsverdediging over «de gunning van een overheidsopdracht aan Giat Industries».

Het woord is aan de heer Goris.

De heer Goris (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, naar wij vernemen heeft de Belgische landmacht voor een totaal bedrag van 330 miljoen een bestelling geplaatst bij het Franse Giat Industries voor de levering van 14 lichte houwitser.

Graag kregen wij van de minister een antwoord op de volgende vragen.

Allereerst wat de operationele behoeftestelling betreft. Van wie en wanneer is de DMat uitgegaan? Wie heeft de Aanvraag Voorafgaandelijk Akkoord ondertekend? Welke operationele elementen rechtvaardigden de aankoop van het materieel? Voor welke eenheid of eenheden zijn de houwitser meer bepaald bestemd?

Ten tweede wat de gunningsprocedure betreft. Welke dienst van SGA en welke militair waren belast met de behandeling van het gunningsdossier? Welke procedure werd gekozen en hoe werd deze keuze verantwoord? Wat waren de hoofdlijnen van het bestek en wat waren de voornaamste gunningscriteria? Waar, wanneer, door wie en in welke omstandigheden werden de houwitser getest? Welke diensten en officieren waren verantwoordelijk voor de militaire evaluatie? Welke firma's namen uiteindelijk deel en welke producten boden zij aan?

Ten derde wat de beslissing betreft. Waarom werd de LG1 MKII van Giat verkozen boven de concurrenten waaronder bijvoorbeeld Royal Ordnance? Speelden nijverheidscompensaties hierbij enige rol? Zo ja, welke ambtenaar behandelde het dossier op het departement Economische Zaken en wat is de geldwaarde van het compensatievoorstel van Giat? Wat is de kwalitatieve inhoud en waar en wanneer zullen die bestellingen of investeringen worden uitgevoerd? Welke zijn de door Giat ter zake gegeven garanties?

Ten vierde, was de uitermate slechte financiële situatie van Giat Industries geen reden om deze aankoop niet bij voornoemde firma te plaatsen? Wat zijn de garanties voor de levering? Welke opmerkingen maakte de Inspectie van Financiën dienaangaande? Was de financiële positie van de leverancier geen gunningscriterium? Wat is daarover in het gunningsverslag vermeld?

Hierbij aansluitend wens ik eveneens een aantal specifieke vragen te stellen.

Was de minister op de hoogte van het virtueel failliet van Giat Industries? Ik verwijs nogmaals naar het persbericht van Reuter van januari 1996 dat een gecumuleerd verlies van 11,8 miljard Franse frank vermeldde. Volgens de gekwalificeerde tijdschriften heeft de firma 90 pct. kans op een onmiddellijke falings.

Wordt er rekening gehouden met de kapitaalsparticipatie van 92 pct. van Giat Industries in de groep FN-Herstal? Indien Giat in nog ernstiger problemen komt, dan wordt de FN-groep ongetwijfeld meegesleurd in de val.

Weet de minister ook dat het Franse leger deze kanonnen nog nooit zelf aankocht en heeft hij een vermoeden waarom?

Wist hij dat technisch gezien de dropping van de Giat-kanonnen per laagvliegende C-130, de zogenaamde *ultra-low-level-drop*, onmogelijk is? Voor de RO-kanonnen kan dat wel. Zij kunnen per parachute gedropt worden op het slagveld, de Giat-kanonnen niet, want die zouden uit elkaar vallen.

Wist hij dat het transport per helikopter van de Giat-kanonnen in hun geheel niet mogelijk is? Dat transport moet gebeuren in twee delen, men noemt dit de *double underslung load*, wat voor de helikopterpiloten trouwens een bijzonder onaangename klus is. De RO-kanonnen kunnen wel in hun geheel per helikopter worden vervoerd.

Wist hij ook dat er van het Engels-Amerikaans fabriek reeds meer dan duizend stuks operationeel zijn, meer bepaald in de Verenigde Staten, in Spanje, in het Verenigd Koninkrijk, in Nederland en in Portugal? België zal dus binnenkort op het slagveld als enige Giat-kanonnen gebruiken.

Wist hij dat het Engels-Amerikaans concern trainingsopleidingen organiseert met gespecialiseerd personeel? Bovendien werden de RO-kanonnen al ingezet in de Falkland-oorlog, in de Golfoorlog en in Bosnië. Giat staat op dat vlak nog nergens.

Het RO-kanon verankert zichzelf in het eerste schot. Daarentegen moeten de twee delen van het Giat-kanon nog worden ineengevozen, vervolgens moet het verankerd worden en dan pas kunnen de Belgische paracommando's beginnen te vuren, dus pas wanneer de andere kanonnen reeds lang in actie zijn. Bijgevolg heb ik vragen omtrent de veiligheid van onze onmiddellijk inzetbare batterij paracommando's. Wat voor een figuur zullen zij slaan?

Er kunnen ook vragen gesteld worden aangaande de logistieke compatibiliteit van deze kanonnen en aangaande de inzetbaarheid van wisselstukken en van munitie.

Ik heb dus bijzonder veel vragen bij de redenen waarom wij in België als enige dit kanon dienden aan te kopen en waarom al onze partners blijkbaar kozen voor de Engelse-Amerikaanse kanonnen. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het woord is aan minister Poncelet.

De heer Poncelet, minister van Landsverdediging. — Mijnheer de Voorzitter, de materieelaanvraag ging op 7 maart 1994 uit van de sectie Plannen en Programma's van de staf van de landmacht. De Aanvraag Voorafgaandelijk Akkoord werd op 7 februari 1995 ondertekend door de minister van Landsverdediging, de heer Pinxten, na goedkeuring door de Ministerraad.

Na de recente herstructureringen, zowel nationaal als in NAVO-verband, kreeg de paracommandobrigade nieuwe opdrachten toebedeeld, onder meer in het kader van het Multinationale Divisie Centrum. Door deze opdrachten is de behoefte aan vuursteun in de brigade toegenomen. Hiervoor moet zij kunnen beschikken over houwitser die bij dag en bij nacht kunnen worden ingezet en die luchtvervoerbaar zijn. De houwitser zijn bestemd voor de batterij van de paracommandobrigade. In de algemene aankoopdienst was de ondersectie «Aankopen Bewapening» belast met de behandeling van het aankoopdossier. De gekozen gunningsprocedure was de onderhandse procedure na oproep tot kandidatuurstelling. De kandidaten moesten immers voorafgaandelijk deelnemen aan testen in verband met de verenigbaarheid van hun kanonnen met de bestaande munitiestock van de landmacht. De onderhandse procedure werd gerechtvaardigd op basis van artikel 17, paragraaf 2, ten vierde, van de wet van 14 juli 1976. De opdracht kon inderdaad slechts toevertrouwd worden aan een fabrikant met de nodige ervaring en technische know-how en met voldoende waarborgen op het vlak van kwaliteit. Zo u wil, mijnheer Goris, kan ik u het bestek overhandigen. Ik moet u echter waarschuwen: het telt meer dan 100 bladzijden. De gunningscriteria waren de technische waarde, de prijs en de leveringstermijn.

De technische waarde werd beoordeeld door een evaluatiecommissie van de landmacht. Deze commissie was samengesteld uit vertegenwoordigers van de staf van de landmacht — sectie

programma's en logistiek —, van de technische dienst, de para-commandobrigade, de artillerieschool en het testcentrum van Brasschaat.

De deelnemende firma's waren Giat met de LG1 MKII en Royal Ordnance met de Light Gun type 119. Dit waren de twee enige firma's die na de oproep hebben voorgesteld om deel te nemen aan de compatibiliteitstesten.

De firma Giat werd verkozen boven Royal Ordnance omdat haar offerte de voordeligste was rekening houdend met hoger vermelde gunningscriteria. In tegenstelling tot wat de heer Goris beweert, beval de technische evaluatiecommissie en de staf van de landmacht Giat aan. Tenzij hij erin slaagt volgende zinnen anders te lezen «*déconseille l'acquisition de matériel Royal Ordnance pour les raisons explicitées (encombrement, limitations à l'emploi, nécessité de renforcer l'équipe de pièce, etc.)*» en voor Giat: «*recommande l'acquisition du matériel Giat, qui répond le mieux aux besoins de la force terrestre*», ga ik er dus van uit dat de keuze van de landmacht werd gevolgd.

Voor de antwoorden op de overige vragen verwijs ik naar de Vice-Eerste minister en minister van Economie. Ik kan de heer Goris tevens een copie van de bestelbrief overhandigen met daarin ook de economische beschikkingen.

De financiële situatie van Giat heeft het voorwerp uitgemaakt van een onderzoek door de prijscontroledienst SKE en de Inspectie van Financiën. In zijn advies dat door mij werd gevraagd in aanvulling op het eerste advies zegt de Inspectie van Financiën «dat het risico op korte termijn normaliter aanvaardbaar is». Ik lees verder uit het advies: «Ten eerste, de inspectie kan evenmin als wie dan ook de financiële toekomst voorspellen. Ten tweede, het hier gelopen risico is op korte termijn. Ten derde, de firma is zeer sterk gerelateerd met de Franse Staat die ook andere redenen heeft om de firma te blijven steunen. Ten vierde, de financiële situatie weerspiegelt blijkbaar de moeilijkheden van de wapenindustrie in het algemeen. Ten vijfde, de totale situatie is niet dramatisch, zij is zelfs aanvaardbaar.»

Tenslotte wijs ik erop dat de financiële positie van een inschrijver nooit als een gunningscriterium kan worden beschouwd. Vorig jaar bestelde Canada deze houwitsers trouwens ook bij Giat na evaluatie tussen Giat en Royal Ordnance.

Alvorens zijn verhaal aan de kranten te vertellen en eenzijdige en verkeerde informatie de wereld in te sturen, had de heer Goris beter gewacht op het antwoord op zijn vraag om uitleg. Dan zou hij geweten hebben dat deze aankoop helemaal volgens de regels is verlopen.

De Voorzitter. — Het woord is aan de heer Goris.

De heer Goris (VLD). — Mijnheer de Voorzitter, wat mijn mededeling aan de pers betreft, heb ik het voorbeeld gevolgd van de Eerste minister, die verkiest eerst de pers in te lichten vóór hij het Parlement toespreekt. De minister heeft mij op dit vlak dus niets te verwijten.

In de eerste plaats wil ik er echter op wijzen dat de namen van de verantwoordelijken niet werden vernoemd. Ik dring erop aan dat zij mij schriftelijk worden meegedeeld.

Voorts verwijs ik naar een verslag over de financiële situatie van Giat, waarin wij kunnen lezen: «*The financial situation is strained, There is a high probability of insolvency and unpaid bills.*» Deze firma wordt geconfronteerd met een gecumuleerd verlies van 11,8 miljard Franse frank. Zij verwacht grote problemen, wat ongetwijfeld gevolgen zal hebben voor de levering en de dienst na levering van de stukken die wij hebben aangekocht. Ik wacht samen met de minister af hoe dit dossier zal evolueren. Ik ben echter bang dat de dienstverlening na de levering van de kanonnen aan onze para-commando's voor problemen zal zorgen en vrees dat ik binnen afzienbare tijd gelijk zal krijgen. (*Applaus.*)

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

VRAAG OM UITLEG VAN MEVROUW THIJS AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN BINNENLANDSE ZAKEN OVER «DE TOEPASSING VAN HET AKKOORD VAN SCHENGEN»

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE MME THIJS AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'INTÉRIEUR SUR «L'APPLICATION DE L'ACCORD DE SCHENGEN»

De Voorzitter. — Aan de orde is de vraag om uitleg van mevrouw Thijs aan de Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken over «de toepassing van het Akkoord van Schengen».

Het woord is aan mevrouw Thijs.

Mevrouw Thijs (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, twee maanden geleden was deze vraag zeer actueel. Vandaag wordt er in de pers aan dit onderwerp veel minder aandacht geschonken, dit betekent echter niet dat de problemen zijn opgelost. Ik dank de Vice-Eerste minister dat hij vandaag aanwezig is om mijn vraag te beantwoorden.

Op 14 juni 1985 kwamen de Staten van de Benelux, de bondsrepubliek Duitsland en de Franse Republiek in Schengen tot een akkoord inzake de geleidelijke afschaffing van de controles aan de gemeenschappelijke grenzen. Inmiddels traden Italië, Spanje en Portugal eveneens tot het akkoord toe. Bij de uiteindelijke toepassing van het Akkoord van Schengen bleek echter dat het opheffen van de interne grenzen niet zo vanzelfsprekend is. De weg naar Schengen lag — en ligt nog altijd — vol obstakels. Vooral Frankrijk draagt op dit vlak een grote verantwoordelijkheid.

De ontsnappingsclausule, die bepaalt dat de grenscontroles opnieuw kunnen worden ingevoerd wanneer de openbare orde of de nationale veiligheid in gevaar komen, werd door de Fransen gretig gehanteerd. Eind juni van vorig jaar deed Frankrijk een beroep op artikel 2.2 omdat de illegale immigratie en de drugs-handel nog onvoldoende werden bestreden en omdat de gezamenlijke computer met politiegegevens nog niet goed functioneerde. Anderhalve maand later had Frankrijk een echte reden om weer grenscontroles in te voeren, namelijk de golf van terreuraanslagen. Inmiddels is deze dreiging echter verdwenen. Toch vond Frankrijk opnieuw een argument om dwars te liggen: het Nederlandse drugsbeleid. Volgens het Franse ministerie van Buitenlandse Zaken kunnen de grenscontroles pas worden opgeheven wanneer de hoeveelheid drugs uit Nederland, die onder andere langs ons land worden vervoerd, en het aantal Franse drugsslachtoffers afnemen, al weet ik niet hoe men dat zal bepalen.

Even was er hoop op beterschap, maar enkele weken later boorde de Franse premier Alain Juppé die hoop de grond in, door te verklaren dat de grenscontroles niet kunnen worden afgeschaft zolang het drugsbeleid in Europa niet geharmoniseerd is. Een paar dagen later besliste Frankrijk wel om de grenscontroles af te schaffen, maar enkel voor de grenzen met Spanje en Duitsland, alsof er via Spanje, vanuit Afrika, en via Duitsland, geen drugs Frankrijk binnenkomen. Frankrijk hanteert de ontsnappingsclausule wel zeer *à la carte*. Het is duidelijk dat Frankrijk het in de praktijk heel moeilijk heeft met het Schengen-Akkoord, met alle gevolgen vandien.

Via de pers kregen wij de indruk dat de minister tegelijk warm en koud blaast. De ene keer ergert hij zich aan het feit dat Frankrijk hardnekkig weigert het Schengen-Akkoord in al zijn consequenties uit te voeren, de andere keer stelt hij zich tegenover Frankrijk verzoenend op.

In de TV-uitzending *Ter Zake* stelt de minister dat er positieve resultaten zijn, onder meer door het gebruik van de Schengen-computer. Dat is ook zo, naar ik 14 dagen geleden heb kunnen vaststellen toen ik in Frankrijk was. Maar als de journalist van *Ter Zake* opmerkt dat er toch een vertrouwenscrisis is, antwoordt de minister dat hij niet die indruk heeft.

De afschaffing van de personencontroles aan de binnengrenzen vormt het kernstuk van de Schengen-samenwerking. In het jaar-rapport betreffende de uitvoeringsovereenkomst wordt de nadruk

gelegd op het creëren van een ruimte zonder binnengrenzen. Indien de minister er echt in gelooft, en daaraan twijfel ik niet, dan moet hij Frankrijk overtuigen om nu mee in de boot te stappen.

Soms heb ook ik de neiging om de Franse minister gelijk te geven, maar toch ben ik van oordeel dat wie een akkoord ondertekent, de moed moet hebben om het uit te voeren.

Naar aanleiding van deze vraag om uitleg deed ik ook een rondvraag betreffende de relaties tussen België en Frankrijk. Tot mijn verwondering vernam ik dat er tussen België en Frankrijk in het kader van het Schengen-Akkoord een bilateraal akkoord zou bestaan. Er zou een akkoord bestaan rond briefwisseling waar bijvoorbeeld het Operationeel Invalspunt aan de Grenzen, kortweg OIPG, van Kortrijk gebruik zou kunnen maken om informatie uit te wisselen. Volgens de politionele diensten zou het echter maar om ontwerpen van akkoorden gaan. De informatie die de minister hierover aan de pers heeft gegeven, is niet erg duidelijk. Is er een akkoord? Zo ja, waarover gaat het?

Ik heb de volgende vragen voor de minister.

Ten eerste, Frankrijk blijkt in het kader van het Schengen-Akkoord een vrij onbetrouwbare partner die zich om de haverklap beroept op de ontsappingsclausule. Daardoor blijft de bestrijding van de grenscriminaliteit voor ons land moeilijk. Welke stappen heeft België al gedaan om aan deze dubbelzinnige houding een einde te maken? Welke inspanningen doet de Belgische Regering om dat Schengen-Akkoord eindelijk naar behoren te laten functioneren?

Ten tweede, kan Frankrijk zich zomaar blijven beroepen op artikel 2.2? Het drugsbeleid van een bepaald land kan misschien aanzien worden als een gevaar voor de openbare orde, maar dan mogen alle Schengen-landen opnieuw hun grenzen sluiten. Om de haverklap Schengen ontvluchten, kan toch niet de bedoeling zijn?

Ten derde, in mijn onderzoek naar de verhouding België-Frankrijk heb ik heel wat moeite ondervonden. Waarover gaat het bilateraal akkoord tussen België en Frankrijk, als dat tenminste bestaat? Moet het Parlement daar dan niet van in kennis worden gesteld? Volgens mijn informatie is dit nog niet gebeurd.

Ten vierde, wat mogen de politionele diensten volgens dat akkoord doen? Respecteert dit akkoord de geest van het Schengen-Akkoord of bevat het bijkomende restricties? (*Applaus.*)

M. le Président. — La parole est à M. Hatry.

M. Hatry (PRL-FDF). — Monsieur le Président, il est très facile, dans un débat relatif à l'Accord de Schengen, de chercher, puis de trouver, un bouc émissaire. Or, aucun État n'est irréprochable en ce qui concerne l'application des dispositions contenues dans cet accord.

Je voudrais tout d'abord parler des États qui ont refusé d'adhérer à cet accord. Il s'agit, d'une part, de la Grande-Bretagne — et, par conséquent, de l'Irlande —, en raison de sa situation géographique, du Danemark et, d'autre part, de nouveaux États membres, notamment la Suède et la Finlande, qui ont signé un accord de libre circulation avec les autres pays scandinaves, ce texte les mettant dans l'incapacité, même s'ils le souhaitent, de respecter les dispositions décidées à Schengen.

D'autres États ont signé l'accord et se présentent comme des élèves modèles en affirmant leur intention d'en respecter l'esprit, ce qu'ils ne font pas dans la pratique. La Belgique, par exemple, exerce non un contrôle par sondage mais un contrôle systématique, passeport après passeport, à l'aéroport de Bruxelles-National, vis-à-vis des résidents ou des nationaux de l'Union européenne.

L'Accord de Schengen est très important car il est en quelque sorte la préfiguration du troisième pilier de l'Union européenne, pilier aujourd'hui encore intergouvernemental mais dont nous espérons qu'à terme, il deviendra communautaire. Or, un nombre très réduit d'États peut se vanter d'adopter un comportement conforme à l'esprit et à la lettre des dispositions convenues à Schengen.

Je désapprouve une décision visant à isoler un pays dont la fibre est peut-être plus nationaliste mais qui exprime clairement — en tout cas vis-à-vis de la frontière sud de notre pays — ce que beau-

coup d'autres États pensent, certains agissant d'ailleurs comme le gouvernement français mais sans le déclarer. Mon but, ici, n'est pas de défendre le gouvernement français, mais je refuse de m'inscrire dans un système visant à isoler un pays parce qu'il ne respecterait pas l'esprit ou la lettre de l'Accord de Schengen. Une telle attitude me semble à la fois incorrecte et maladroite.

Par ailleurs, sous la législature précédente, j'ai observé, à ma grande surprise, un fait curieux. Les règles relatives à l'obtention de visas devraient, me semble-t-il, être communiquées aux citoyens. Or, les dispositions prévues par l'Accord de Schengen en la matière s'apparentent jusqu'à présent à un véritable secret d'État. Le Parlement a renouvelé — sans succès — ses efforts pour essayer d'obtenir des informations du Gouvernement à ce sujet. Au début de cette législature, enfin, nous avons appris qu'en ce qui concerne les 189 pays — le chiffre augmente de mois en mois — actuellement membres des Nations unies, les États signataires de l'Accord de Schengen subissent des contraintes en matière de visas pour environ 80 d'entre eux.

Mais cela, c'est le principe, et il existe de nombreuses exceptions, certaines favorables et d'autres défavorables. Aussi, monsieur le Vice-Premier ministre, la politique de Schengen à l'heure actuelle devrait être l'objet de l'attention du Gouvernement afin qu'à la conférence intergouvernementale on arrive à créer davantage de clarté et à adopter une politique réellement commune.

J'admets qu'il existe d'autres priorités, comme l'Europe du citoyen. Il est en effet fondamental de faire accepter les traités européens par tous nos concitoyens européens. Il importe aussi de créer des institutions aptes à accueillir de nouveaux membres et de réaliser une politique étrangère qui ne nous ridiculise pas. Mais, avant tout, nous devons faire partie du premier groupe de pays à entrer dans l'Union économique et monétaire.

Il n'empêche que mettre l'Accord de Schengen en évidence est utile mais identifier un pays comme étant le coupable est une erreur et ne correspond en tout cas pas à la réalité.

Je tenais à faire ce commentaire au sujet de la demande d'explications de Mme Thijs que j'ai écoutée avec beaucoup de plaisir et qui m'a donné l'occasion de prendre position sur certaines affirmations que je ne partage cependant pas dans l'ensemble.

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Vande Lanotte.

De heer Vande Lanotte, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, België beoordeelt het Akkoord van Schengen in het algemeen positief. Buiten de landen die de heer Hatry citeerde, zijn ook Oostenrijk en Griekenland als waarnemers tot het akkoord toegetreden en zullen zij eerlang lid worden. Ook de vijf noordse landen zullen binnenkort waarnemer worden. Zij waren bij de vorige bijeenkomst van de Schengen-landen voor het eerst aanwezig. Die vijf noordse Staten zijn zeer goed uitgerust om op vrij korte termijn mee te werken aan het Schengen-Akkoord. Zoals bekend heeft België tijdens zijn voorzitterschap zeer hard gewerkt om die Staten bij het akkoord te krijgen. Dit zal immers leiden tot een versterking ervan.

Het Schengen-Akkoord heeft betrekking op het vrije verkeer en op samenwerking tussen de deelnemende landen inzake politioneel beleid, asielbeleid en visumbeleid. Wij kunnen zeggen dat op het ogenblik 98 pct. van het akkoord wordt uitgevoerd. De samenwerking inzake asielbeleid en visumbeleid kent helemaal geen problemen. Ook wat het vrije verkeer en de politionele samenwerking betreft, zijn er geen problemen tenzij aan de grens van België en Luxemburg met Frankrijk. En ook hier is er enkel een probleem inzake grensoverschrijdend verkeer over land. Wat het luchtverkeer betreft, past Frankrijk het Schengen-Akkoord immers helemaal toe. Deze kleine uitzondering is gênant, maar mag toch niet overheersen bij onze algemene evaluatie van het akkoord.

Het Schengen-Akkoord is geleidelijk aan in toepassing getreden. België heeft daar zeer veel begrip voor. Het was immers logisch dat er moeilijkheden rezen. Nederland heeft als eerste aangekondigd dat het in Schiphol het Schengen-Akkoord niet op de voorziene datum kon toepassen. Daarna heeft Frankrijk

bezwaren aangehaald. Op dat ogenblik is het Belgisch voorzitterschap met tien concrete voorstellen naar voor gekomen, die een oplossing moesten bieden voor de problemen. Maand na maand hebben wij hierover vergaderd. Wij hebben hard geprobeerd nieuwe werkwijzen voor te stellen. Wij zijn daar ook in geslaagd. Negen maanden nadat het akkoord van start was gegaan, was de werking ervan dan ook aanzienlijk verbeterd. Ik heb dat ook op de televisie gezegd.

In maart 1995 is er tussen Vice-Eerste minister Wathélet en mijzelf langs Belgische zijde en de Franse minister Pasqua een soort van kaderakkoord gesloten. Dat akkoord is niet echt operationeel. Op het terrein bestonden er echter concrete afspraken. Wij hebben gedurende een jaar gewerkt om dat akkoord van maart 1995 te concretiseren. Hierbij hebben wij soms wel warm en koud moeten blazen. Wij hebben immers herhaaldelijk vastgesteld dat wij, wanneer wij warm bliezen, een vooruitgang in de samenwerking boekten, zodat de situatie weer kon afkoelen.

België heeft de evaluatie van het akkoord en de samenwerking voortdurend gestimuleerd. Wij hebben mensen uitgenodigd, teksten opgesteld, voorstellen gedaan. Het argument dat Frankrijk gebruikt inzake het drugsbeleid is niet steekhoudend. Ons land heeft een aantal kritieken op het Nederlandse drugsbeleid. Wij hebben die ook aan Nederland meegedeeld. Dit heeft ons echter nooit verhinderd met dat land samen te werken. Ook in de toekomst zal dat het geval zijn. Wij hebben kritieken op andere landen en andere landen hebben kritiek op ons. Er is echter een verschil tussen kritiek hebben op het beleid van een land en die kritiek gebruiken om samenwerking af te wijzen. Wij stellen bovendien vast dat wij in onze samenwerking met Nederland resultaten bereiken die wij niet bereiken met Frankrijk.

België heeft, meer dan welk land ook, redenen om op zijn strepen te staan. Aan onze grens met Frankrijk is er immers een vrij belangrijk probleem van grenscriminaliteit. Ons land heeft daarvan echt nadelen ondervonden. Wij hebben in onze strijd daartegen niet veel hulp gekregen van Frankrijk. Wij hebben dus eigen manschappen en financiële middelen moeten inzetten — overigens met resultaat — want de criminaliteitscijfers zijn sterk gedaald. De criminaliteit veroorzaakt door de Kappabendes ligt nu onder het Vlaams gemiddelde.

Men kon gewagen van een knelpunt of een kookpunt — naargelang men spreekt in termen van karakter of temperament — toen Frankrijk naar aanleiding van de problemen met de GIA losweg verklaarde dat deze organisatie vanuit ons land opereerde. België werd ervan beschuldigd de Algerijnse fundamentalisten te «kweken» die in Frankrijk opereerden, wat het echter nooit heeft kunnen bewijzen. In de periode toen zich in Frankrijk veel overvallen op waardetransporten voordeden, verklaarde een Frans minister dat ook deze overvallen vanuit België werden georganiseerd.

Op dat ogenblik was voor ons de maat vol. Wij kunnen tegen wat kritiek, maar kunnen niet aanvaarden dat Frankrijk telkens weer beweert dat wij verantwoordelijk zijn voor hun problemen. Als Frankrijk erop staat grenscontroles uit te voeren, dan moet dat maar, zelfs als wij dat niet kunnen appreciëren en daar een prijs voor moeten betalen. Als Frankrijk de grenscontroles maar wil afschaffen als ons land aan bepaalde voorwaarden voldoet, dan moeten de Franse grenscontroles voorlopig maar behouden blijven. Die grenscontroles zijn overigens niet efficiënt, vervelen de bevolking en geven een vals gevoel van veiligheid. De misdadigers die heel recent van Roubaix naar Kortrijk zijn gevlucht, zijn niet aangehouden als gevolg van de Franse grenscontroles, maar wel door ons netwerk van patrouilles.

Er zijn verschillende basisteksten voor het akkoord met Frankrijk. België heeft voor een operationeel centrum en telefoonlijnen gezorgd en er zijn ook afspraken gemaakt tussen de politiediensten van het land. Frankrijk staat nog niet zover. Met andere woorden, wij willen alleen een akkoord met Frankrijk ondertekenen als Frankrijk ons verzekert dat het zijn deel van het akkoord zal naleven, en bereid is mee te werken aan een regeling inzake het achtervolgingsrecht. In een overeenkomst om de eer te redden en de schijn op te houden hebben wij geen zin. Een overeenkomst

zoals Frankrijk met Duitsland heeft gesloten, kunnen wij wel missen. Wij zullen alleen een goed akkoord ondertekenen. Overigens hebben wij dat akkoord op het ogenblik niet meer nodig, omdat wij zelf een grensregio-plan hebben opgesteld, dat geen grenscontroles inhoudt, maar dat toelaat in enkele minuten een dertigtal punten in de nabijheid van de grens met Frankrijk strak te controleren. Dit systeem dat wij al hebben uitgetest, werkt vrij behoorlijk en wij zullen het nog proberen te verbeteren.

Wij zijn bereid met Frankrijk over een akkoord te praten, maar onder correcte voorwaarden en niet onder enige bedreiging.

Ik kan absoluut niet waarderen dat Frankrijk België tegen Nederland probeert op te zetten. Ons werd op een zeker ogenblik zelfs voorgesteld grenscontroles aan de grens met Nederland te houden. Dat doen wij niet, want wij willen met Nederland samenwerken.

Ik herhaal dat de resultaten die wij hebben geboekt, er mogen zijn. De Noordfranse criminaliteit blijft heel aanzienlijk en vormt een bedreiging voor de grensregio. Wij hebben de grenscriminaliteit in ons land echter behoorlijk onder controle en blijven tot samenwerking met Frankrijk bereid, maar niet zoals gezegd onder opgelegde voorwaarden.

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Thijs.

Mevrouw Thijs (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, ik dank de Vice-Eerste minister voor zijn antwoord. Ook ik ben ervan overtuigd dat de fout niet aan Belgische zijde moet worden gezocht. Toch erken ik dat de controles aan de Franse buitengrenzen zeer goed georganiseerd zijn en nauwgezet worden opgevolgd. De Fransen zijn blijkbaar wel heel erg blij met de ondertekening van het Schengen-Akkoord. Het komt dan toch vreemd voor dat de grenzen tussen België en Frankrijk behouden blijven.

Volgens de Fransen is de grenscriminaliteit voor een groot deel te wijten aan het drugstoerisme tussen Frankrijk en Nederland. Vanuit het noorden van Frankrijk is het immers maar twee uur rijden tot de Nederlandse bevoorradingpunten. Hoe zal de politie-samenwerking, die aan Belgische zijde reeds behoorlijk is georganiseerd, verdergezet kunnen worden als de grenzen met België gesloten blijven? Dat lijkt mij toch problematisch.

De heer Hatry zegt dan wel dat men van Frankrijk niet de zondebok voor het mislukken van het Schengen-Akkoord mag maken, ik heb steeds geleerd dat een gegeven woord of een ondertekend akkoord in al zijn consequenties moet worden gerespecteerd. Frankrijk heeft zijn woord gegeven en moet, consequent, de binnengrenzen openlaten.

De Voorzitter. — Het woord is aan Vice-Eerste minister Vande Lanotte.

De heer Vande Lanotte, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Mijnheer de Voorzitter, de Noordfranse criminaliteit vindt haar oorsprong in de rampzalige sociale situatie in de *banlieues*. De Franse overheid heeft een concentratiebeleid gevoerd en betaalt daarvoor nu de tol. Alle grote slaapsteden hebben te kampen met een werkloosheid van 30 tot 40 pct. Een dergelijke werkloosheid genereert criminaliteit. Dat is een algemeen gekend verschijnsel. Algemeen gekend is ook dat de drugs hun kop opsteken na de misdadigheid en niet omgekeerd.

Verder wil ik toch nog beklemtonen dat de grenzen niet gesloten zijn. De Belgische grenzen staan open voor de Franse politie. Zij zijn altijd welkom bij ons. Bij de arrestatie in Kortrijk van de uit het Franse Roubaix weggelopen individuen bevonden er zich trouwens vier Franse politieagenten in ons midden. Deze samenwerking vormde niet het minste probleem. Franse politiemensen zijn hier welkom, gangsters niet. Wij bestrijden de grenscriminaliteit niet met het uitvoeren van grenscontroles, maar wel door gerichte acties.

De Belgische politiemensen zijn echter niet officieel welkom in Frankrijk. Of zij er in de praktijk ook nooit eens een kijkje gaan nemen, durf ik hier niet beweren. De samenwerking met de Franse

autoriteiten verloopt wel uiterst moeizaam. Deze slagen er niet in dezelfde openheid aan de dag te leggen ten overstaan van onze diensten zoals onze diensten tegenover hen. Ik kan dat alleen vaststellen. Ik kan daarvoor niet de oorlog verklaren. De Grondwet laat me dat niet langer toe. Dat neemt niet weg dat de feitelijke samenwerking toch nog vrij behoorlijk is.

De Voorzitter. — Het woord is aan mevrouw Thijs.

Mevrouw Thijs (CVP). — Mijnheer de Voorzitter, ik stel vast dat de samenwerking tussen de Franse en de Italiaanse douaneautoriteiten wel vlot verloopt. Hoe komt het dan toch dat dit tussen België en Frankrijk zo moeilijk ligt?

De heer Vande Lanotte, Vice-Eerste minister en minister van Binnenlandse Zaken. — Mevrouw, dat weet ik echt niet.

De Voorzitter. — Het incident is gesloten.

L'incident est clos.

DEMANDE D'EXPLICATIONS DE M. HATRY AU VICE-PREMIER MINISTRE ET MINISTRE DE L'ÉCONOMIE ET DES TÉLÉCOMMUNICATIONS SUR «LA CARENCE TOTALE DES AUTORITÉS BELGES QUANT À L'UTILISATION DU LPG CARBURANT, QUI EST DE TOUS LES CARBURANTS AUTOMOBILES CELUI DONT LE CARACTÈRE POLLUANT EST LE PLUS FAIBLE»

VRAAG OM UITLEG VAN DE HEER HATRY AAN DE VICE-EERSTE MINISTER EN MINISTER VAN ECONOMIE EN TELECOMMUNICATIE OVER «HET TOTAAL IN GEBREKE BLIJVEN VAN DE BELGISCHE OVERHEID MET BETREKKING TOT HET GEBRUIK VAN LPG-BRANDSTOF, DIE VAN ALLE BRANDSTOFFEN VOOR AUTO'S HET MINST VERVUILEND IS»

M. le Président. — L'ordre du jour appelle la demande d'explications de M. Hatry au Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications sur «la carence totale des autorités belges quant à l'utilisation du LPG carburant, qui est de tous les carburants automobiles celui dont le caractère polluant est le plus faible».

La parole est à M. Hatry.

M. Hatry (PRL-FDF). — Monsieur le Président, seul M. Erdman, chef du groupe SP, demeurant en séance, je dois bien constater que les partis qui s'affirment les plus préoccupés par les problèmes d'environnement n'attachent aucune importance au sujet que je vais développer. Je pense en particulier à ceux qui occupent habituellement le centre droit de cette enceinte. Leurs interventions multiples auraient pu, en l'occurrence, être de bon aloi, s'ils étaient venus m'écouter, mais malheureusement ce n'est pas le cas. Je m'exprimerai donc devant une salle vide au sujet d'un problème qui concerne cependant tous les citoyens préoccupés par l'atmosphère des villes où ils vivent.

La carburation au gaz de pétrole liquéfié, monsieur le Vice-Premier ministre, n'est aucunement une nouveauté. Elle existe en Belgique depuis longtemps et a connu un succès considérable dans les années 50 et 60, succès qui a décliné fortement par la suite.

Ce carburant est essentiellement non polluant en général, d'où son intérêt, mais il dispose sans doute d'autres qualités sur des plans particuliers. C'est un avantage non négligeable au moment où le souci de l'environnement prend une part croissante dans les préoccupations énergétiques. Je pense ici aux propositions de l'Union européenne, acceptées par le Gouvernement belge à Rio, en vue de stabiliser sur dix ans, de 1990 à l'an 2000, les émissions de gaz détruisant la couche d'ozone et susceptibles de créer un effet de serre. L'utilisation accrue du gaz de pétrole liquéfié contribuerait à permettre au Gouvernement belge d'atteindre cet objectif, alors qu'à l'heure actuelle nous nous trouvons à la limite de ce qui est possible en la matière. Nous avons à peu près atteint, en 1995, l'objectif poursuivi, mais nous ne savons pas si les cinq années suivantes connaîtront le même succès.

À côté de l'avantage consistant à réduire les dégagements polluants, une série d'inconvénients existent. Ces handicaps ne se situent pas au niveau des pouvoirs publics, mais des utilisateurs. Parmi les inconvénients qui touchent ces derniers, on peut citer un rendement moindre du moteur, la crainte d'explosion et une consommation légèrement accrue. C'est précisément ces handicaps qui ont donné lieu au déclin massif de ce carburant dans notre pays.

À ce sujet, je tiens à ouvrir une parenthèse. On pourrait en effet s'étonner que je ne parle pas du gaz naturel liquéfié, qui est tout autre chose. En effet, le LPG liquéfié est composé, comme le sait le Vice-Premier ministre, de butane et de propane, tandis que le gaz naturel liquéfié est essentiellement du méthane. Si je n'ai pas parlé du gaz naturel liquéfié, c'est parce qu'une expérience est en cours dans un certain nombre de villes. Ainsi, les TEC en Wallonie et *De Lijn* en Flandre font des essais. Une opération est également en cours à la STIB à Bruxelles.

Malheureusement, le peu de renseignements que j'ai pu réunir en ma qualité de professeur à la Faculté polytechnique de l'ULB, un certain nombre d'étudiants ayant notamment réalisé des mémoires sur ce sujet, m'incite à être prudent quant à l'efficacité du gaz naturel comme carburant. La plupart des autobus qui l'utilisent font l'objet de plaintes et donnent lieu à des difficultés diverses. La moitié d'entre eux environ se trouvent en permanence au garage pour y subir des réparations. Dès lors, utiliser du gaz naturel — si celui-ci se révélait performant — serait préférable du point de vue de la pollution mais, à l'heure actuelle, toutes les réserves peuvent être émises quant à l'efficacité de ce carburant, et aucune conclusion positive ne peut être établie en la matière.

Revenons au LPG, c'est-à-dire au gaz de pétrole liquéfié. Les différentes informations relatives à la consommation de ce carburant indiquent un déclin massif. En 1973, lors du premier choc pétrolier, 541 000 tonnes ont été consommées, en 1979, année du second choc pétrolier, 586 000 tonnes, et en 1994, 365 000 tonnes, ce qui révèle une chute verticale de plus de 200 000 tonnes. Je précise cependant que cette diminution ne concerne pas uniquement le carburant mais également le LPG utilisé pour le chauffage domestique et dans l'artisanat. Cependant, l'impact sur la pollution atmosphérique est moindre dans ces domaines, car le gaz naturel poursuit sa conquête du marché. Nous ne nous y attardons donc pas.

L'évolution du nombre de véhicules mérite lui aussi notre attention. Vers 1979-1980, 100 000 véhicules — c'est le maximum qui ait été enregistré en la matière — circulaient au LPG, même si, au niveau du démarrage du véhicule à froid, un autre moteur — utilisant de l'essence ou du gasoil — devait être prévu. En 1994, ce chiffre est ramené à 23 000, c'est-à-dire au quart de ce qu'il était précédemment. Probablement existe-t-il une frange d'utilisateurs frauduleux en la matière. Certains établissent de brillantes statistiques et publient à longueur de pages des études dans des revues scientifiques pour déterminer l'ampleur de la fraude fiscale. Cependant, pas davantage qu'eux, je ne suis en mesure d'évaluer la fraude en la matière. En fixant à 10 000 le nombre de fraudeurs, le nombre total d'utilisateurs passe à 33 000, ce qui, par rapport aux 100 000 utilisateurs recensés en 1979-1980, indique toujours une chute vertigineuse de la demande en la matière.

J'en viens à présent au problème majeur dans ce domaine. Les autorités belges n'ont pris aucune mesure pour encourager la consommation du LPG. Au contraire, elles ont tenté, par tous les moyens, de la décourager, voire de la supprimer. Pourtant, le Gouvernement tripartite de 1980 avait pris une mesure tout à fait légitime, à mon sens, et qui aurait dû justifier un redressement, à savoir le remplacement du droit d'accises spécifique sur le LPG carburant par une taxe de roulage. Du point de vue administratif, en tout cas, cette mesure rendait la gestion de ce secteur beaucoup plus compétitive.

Comparons à présent deux pays sur ce plan, à savoir la France et les Pays-Bas.

En février dernier, la France a décidé de réduire, de manière massive, c'est-à-dire de plus d'un tiers, la fiscalité sur le LPG carburant, ramenant le prix, toutes taxes comprises, de 3,8 francs français le litre à environ 2,6. Cette mesure rend le produit compétitif et la revue *Pétrole-informations* de janvier-février 1996 le

précise : « L'objectif de la profession française qui s'occupe de ce produit est de passer de 200 000 tonnes de consommation pour les seuls carburants en 1993 à un régime de croisière de l'ordre de 500 000 tonnes en l'an 2000 », ce qui ne représentera toujours, pour la France, qu'un pour cent du marché. À l'heure actuelle, 680 stations-services distribuent déjà le produit en France.

Les Pays-Bas — qui représentent, au moins pour la moitié de la Belgique, un modèle, notamment en matière d'environnement — comptent 40 000 véhicules qui, chaque année, passent du carburant diesel ou essence au LPG. En Belgique, c'est le phénomène inverse qui se produit, soit la diminution ou la quasi-stagnation du nombre de véhicules roulant au LPG.

Les publications techniques en la matière sont tout à fait claires : aux Pays-Bas, le progrès en la matière est pratiquement sans limites pour le moment. Incontestablement, l'aspect fiscal joue un rôle, mais ce n'est pas la raison principale. En réalité, le régime fiscal du LPG n'intervient pas tellement. Votre collègue, le Vice-Premier ministre et ministre des Finances, pourrait, sans inconvénient significatif, augmenter la taxe de roulage sur les véhicules utilisant le LPG, sans en augmenter la fiscalité au litre, mais à condition qu'un certain nombre d'éléments techniques soient modifiés, je veux parler des normes.

Celles-ci relèvent de votre compétence, monsieur le Vice-Premier ministre, et non de celle du ministre des Finances. Au lieu de traîner, comme nous le faisons en Belgique, des normes vieilles de trente ans qui ne sont absolument plus appliquées dans le monde moderne, les Pays-Bas ont réformé leur système.

À titre d'illustration, j'évoquerai le principal danger en raison duquel les véhicules roulant au LPG sont interdits dans les parkings souterrains. En Belgique, aucune disposition n'empêche un automobiliste de faire le plein à 100 p.c. de son réservoir avec du gaz liquéfié, ce qui fait de sa voiture une véritable petite bombe, à cause de la tension de vapeur, du risque d'explosion en fonction des possibilités de modification des températures extérieures. Par contre, au Pays-Bas, des normes prévoient, entre autres, l'interdiction de remplir un réservoir à plus de 80 p.c. de sa capacité, précisément pour favoriser une détente de la vapeur dans ce réservoir. Bien entendu, au-delà des normes écrites, des dispositions pratiques sont prises : un avertisseur se déclenche quand les 80 p.c. du réservoir sont atteints. Tel est le système en vigueur aux Pays-Bas où plus aucune interdiction ne figure à l'entrée des parkings pour les véhicules roulant au LPG.

Je comprends néanmoins que l'interdiction soit maintenue en Belgique et je plaide d'ailleurs en sa faveur si les normes belges ne sont pas modifiées. En effet, la combinaison butane-propane étant plus lourde que l'air, en cas de fuite d'un réservoir et en l'absence de ventilation, le gaz stagne dans les parties intérieures de l'atmosphère et crée un mélange explosif.

Vous auriez dû vous conformer aux normes en vigueur dans les pays plus modernes que le nôtre, monsieur le Vice-Premier ministre. Mais il est probable qu'en Belgique chacun s'interroge sur le point de savoir si les normes sont régionalisées, communautarisées ou si elles continuent à relever de la compétence fédérale.

À mon sens, elles sont de votre ressort, monsieur le Vice-Premier ministre. Encore faut-il s'en souvenir et prendre une initiative en la matière !

M. Di Rupo, Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications. — Ces normes relèvent effectivement de ma compétence, monsieur Hatry.

M. Hatry (PRL-FDF). — Permettez-moi de vous dire, monsieur le Vice-Premier ministre qu'il vous incombe, dès lors, d'adapter les normes. Or, la procédure de révision des normes est lente et lourde. Deux à trois ans sont généralement nécessaires. D'abord, un groupe d'experts doit se pencher sur le système. Les normes projetées doivent ensuite être publiées au *Moniteur belge* et faire un appel aux critiques et aux observations. Après un certain temps, si les observations sont enregistrées et discutées, on transforme ces projets en arrêtés royaux et en arrêtés ministériels pour en faire des éléments contraignants.

Mais comme tout ceci n'a même pas fait l'objet d'un débat d'intérêt, monsieur le Vice-Premier ministre, vous manquez totalement une possibilité plus facile de satisfaire à la norme de Rio de

Janeiro. Vous qui êtes également compétent en cette matière, vous n'ignorez pas que plus la part de carbone est importante dans un hydrocarbure, plus celui-ci est polluant. Le plus polluant est celui qui contient du carbone pur, c'est-à-dire le charbon. Plus la part d'hydrogène devient importante, moins l'hydrocarbure est polluant. Après le charbon viennent donc le fuel lourd puis le fuel léger, le gasoil, l'essence, le kérosène, ensuite le butane et le propane et enfin, le plus léger de tous, le méthane, c'est-à-dire le gaz naturel dont j'ai parlé voici un moment. Faute de pouvoir faire appel au méthane — l'expérience n'est pas encore concluante — c'est, à mon sens, vers le LPG liquéfié — butane et propane — qu'il faut se tourner.

Dans ses éditions des 6, 7 et 8 avril 1996, *De Standaard* a publié sous le titre *LPG begint aan een come back* un article très intéressant, mais un peu faible au point de vue technique et surtout du point de vue législatif. Je ne crois pas au *come back* tant que celui-ci sera lié au seul comportement du secteur privé.

Il faut, monsieur le Vice-Premier ministre, que vous preniez l'initiative et que vous soumettiez à la réforme les règles relatives à l'utilisation des moteurs automobiles alimentés au LPG. Il faut que la norme soit revue et que certains éléments qui dépendent des pouvoirs publics soient modifiés. C'est important car la sécurité en dépend. Il faut aussi que les exploitants de parkings et les utilisateurs de véhicules équipés au LPG soient convaincus qu'il n'y a plus de risques et que des intérêts plus généraux autres que fiscaux peuvent motiver ce choix.

Je tiens toutefois à préciser que mon intention n'est pas de recommander une conversion d'une part importante de notre parc automobile au LPG. Les porte-parole de l'industrie pétrolière — je n'en suis bien entendu pas un à cette tribune — ne souhaitent pas qu'une part importante de la consommation s'oriente vers le LPG. Une telle évolution perturberait fondamentalement l'équilibre en ce qui concerne les principaux produits qui sortent du raffinage.

Il n'empêche qu'une progression modeste qui se fonderait sur un comportement différent des pouvoirs publics en matière de normes ne mettrait pas en danger l'équilibre du raffinage et ne créerait pas une concurrence importante comparable à celle du diesel. L'équilibre entre les différents carburants automobiles serait préservé. Vous auriez ainsi apporté une contribution significative à l'objectif de Rio que le Gouvernement belge s'efforce actuellement d'atteindre sans succès majeur.

En conclusion, il est de l'intérêt des pouvoirs publics — vu le caractère non polluant du produit en cause — de ne pas laisser subsister des normes archaïques qui sont le véritable frein au développement de l'utilisation du LPG qui, même si son impact restera modeste, contribuera à améliorer la situation de la pollution atmosphérique dans nos villes.

Je suis sûr que vous désirez aussi atteindre cet objectif par la mise en œuvre de mesures non contraignantes qui ne restreignent pas le libre fonctionnement de notre économie.

Monsieur le Président, monsieur le Vice-Premier ministre, je vous remercie de votre attention. Je remercie également les collègues présents en séance qui sont, comme moi, attachés à l'intérêt général.

M. le Président. — La parole est à M. Di Rupo, Vice-Premier ministre.

M. Di Rupo, Vice-Premier ministre et ministre de l'Économie et des Télécommunications. — Monsieur le Président, je tiens tout d'abord à remercier M. Hatry pour sa demande d'explications dont le sujet est extrêmement intéressant et qu'il a défendue, comme c'est souvent le cas, brillamment.

Le LPG constitue, en tant que carburant pour les voitures particulières, une bonne solution de rechange à l'essence et au diesel.

Ainsi, du point de vue de l'environnement, le LPG obtient de meilleurs résultats que l'essence ou le diesel en matière d'émission de gaz de combustion. D'aucuns estiment que l'on obtient un rendement moindre du moteur. Il est vrai que la consommation est légèrement accrue, mais ceci est dû à un pouvoir calorifique plus bas du LPG. Dans *Carburants et moteurs 2* de J.C. Guibet, on

cite une réduction vis-à-vis de l'essence de 3 p.c. qui peut s'élever à 10 p.c. en raison de l'imperfection des techniques de carburation LPG.

La crainte d'explosion du réservoir LPG, de nature psychologique car non prouvée par les faits, dissuade beaucoup d'automobilistes de consommer ce carburant.

On peut se demander si d'autres motifs n'ont pas entraîné le déclin du LPG, notamment l'installation d'un réservoir supplémentaire, limitant d'autant la capacité du coffre; l'interdiction de laisser son véhicule dans de nombreux parkings souterrains et le nombre réduit de stations qui distribuent ce carburant.

Le prix unitaire pratiqué en Belgique n'est pas défavorable si on le compare avec celui pratiqué en France. Le prix du LPG, en Belgique, est aujourd'hui de 10,44 francs le litre TVA incluse et le prix français — converti en francs belges — est de 15,60 francs le litre. Toutes taxes comprises, le LPG est donc moins cher en Belgique.

Je dois contredire M. Hatry sur le fait qu'il y a une carence totale dans le domaine de la sécurité de la normalisation. La norme européenne EN 589 a le statut d'une norme belge et sera annexée au projet d'arrêté royal relatif à la dénomination, aux caractéristiques et à la teneur en soufre du LPG pour les véhicules routiers. Cet arrêté est actuellement soumis à l'avis du Conseil d'État.

Cette norme et l'arrêté royal fixent les exigences et les méthodes d'essai pour le LPG.

En France, on ne peut remplir le réservoir qu'à 80 p.c. de sa capacité totale et vous avez évoqué les raisons justifiant une telle disposition. Il est vrai qu'à la différence de la France, la Belgique n'a pas adopté de normes légales interdisant le remplissage du réservoir au-delà de 80 p.c. de sa capacité totale pour éviter le débordement du LPG.

Pourtant, ce type de mesure est certainement de nature à renforcer le sentiment de sécurité des installations et à éviter les interdictions de stationnement sur certains parkings.

Je tiens pour conclure à rassurer M. Hatry: si, aujourd'hui, une telle disposition légale n'existe pas dans notre arsenal juridique, il faut constater que, dans les faits, la plupart des installateurs dotent les équipements LPG d'une soupape de sécurité évitant le suremplissage, à l'instar de ce que la loi française impose.

L'obstacle psychologique qui existe incontestablement en la matière devrait donc être franchi. L'arrêté royal sera publié. La norme évoquée y sera annexée. Je chargerai par ailleurs mon administration d'examiner avec beaucoup d'attention le problème soulevé dans la demande d'explications de M. Hatry afin que la meilleure suite possible y soit apportée.

M. le Président. — La parole est à M. Hatry.

M. Hatry (PRL-FDF). — Monsieur le Président, je remercie le Vice-Premier ministre de sa réponse qui confirme entièrement les termes de mon intervention. Nos analyses de la situation ne font, en effet, état d'aucun désaccord.

Le prix, la fiscalité et la disponibilité ne constituent pas la totalité de la problématique; si tous les éléments étaient satisfaisants, les stations délivrant du LPG se multiplieraient!

À mon sens, l'encadrement réglementaire est déficient. En termes de sécurité, le contenu des règles appliquées en France et aux Pays-Bas constitue un meilleur moyen d'instaurer la confiance à l'égard du LPG. La distribution de ce carburant a donc une chance de s'y développer mieux que chez nous.

Je ne connais pas parfaitement la teneur de la norme 589. Je pense néanmoins qu'elle s'applique aux transports routiers de marchandises et non pas aux véhicules particuliers. Je demande donc au Vice-Premier ministre qu'il fasse examiner, par son administration, la possibilité d'emboîter le pas aux normes française et néerlandaise, et ce afin d'éviter notre isolement en cette matière. Cette initiative permettrait d'ailleurs au Gouvernement de réaliser l'objectif auquel il a eu l'ambition de se rallier à Rio, à savoir diminuer de 5 p.c. les dégagements de CO₂ entre 1990 et l'an 2000.

Les différents rapports établis par les précédents ministres de l'Environnement et de la Santé ne font pas état de cette technique. Je préconise cependant que nous l'utilisions durant les quatre années à venir.

Le but d'une demande d'explications ne devant pas consister en un simple échange de propos agréables, j'espère que le Vice-Premier ministre veillera à ce que l'Institut belge de normalisation et son administration prennent des initiatives allant dans le sens des propos que j'ai tenus.

M. le Président. — L'incident est clos.

Het incident is gesloten.

WETSVOORSTEL — PROPOSITION DE LOI

Indiening — Dépôt

De Voorzitter. — De dames de Bethune en Maximus hebben ingediend een wetsvoorstel ter beperking van het klankvolume van walkmans en hoofdtelefoons.

Mmes de Bethune et Maximus ont déposé une proposition de loi visant à réduire le volume sonore des baladeurs et des écouteurs.

Dit voorstel zal worden vertaald, gedrukt en rondgedeeld.

Cette proposition sera traduite, imprimée et distribuée.

Er zal later over de inoverwegingneming worden beslist.

Il sera statué ultérieurement sur la prise en considération.

Mesdames, messieurs, notre ordre du jour est ainsi épuisé.

Onze agenda voor vandaag is afgewerkt.

Le Sénat s'ajourne jusqu'à convocation ultérieure.

De Senaat gaat tot nadere bijeenroeping uiteen.

La séance est levée.

De vergadering is gesloten.

(La séance est levée à 18 h 25 m.)

(De vergadering wordt gesloten om 18 h 25 m.)

ANNEXE — BIJLAGE

Prise en considération — Inoverwegingneming

Liste des propositions prises en considération:

Lijst van de in overweging genomen voorstellen:

A. Propositions de loi:

Relative aux dates de valeur des opérations bancaires (de M. Poty et consorts);

A. Wetsvoorstellen:

Betreffende de valutadatum van bankverrichtingen (van de heer Poty c.s.);

— Renvoi à la commission des Finances et des Affaires économiques.

Verwezen naar de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden.

Modifiant la loi du 3 janvier 1933 relative à la fabrication, au commerce et au port des armes et au commerce des munitions, en ce qui concerne l'interdiction des armes laser antipersonnel et antisenseurs comme armes aveuglantes ou dispositifs de même nature (de M. Anciaux).

Tot wijziging van de wet van 3 januari 1933 op de vervaardiging van, de handel in en het dragen van wapens en op de handel in munitie, inzake het verbod op anti-persoonslaserwapens en anti-sensorlaserwapens als blindmakend wapen of soortgelijke mechanismen (van de heer Anciaux).

— Renvoi à la commission des Affaires étrangères.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

B. Propositions de résolution :

Visant à initier une recherche d'informations et un débat à propos des problèmes de fin de vie (de M. Lallemand et consorts);

B. Voorstellen van resolutie :

Stekkende om informatie te verzamelen en een debat op gang te brengen over de problemen die met het levenseinde te maken hebben (van de heer Lallemand c.s.);

— Renvoi aux commissions réunies de la Justice et des Affaires sociales.

Verwezen naar de verenigde commissies voor de Justitie en voor de Sociale Aangelegenheden.

Relative à la protection du peuple tibétain et de sa culture (de M. Mahoux et consorts);

Betreffende de bescherming van het Tibetaanse volk en zijn cultuur (van de heer Mahoux c.s.);

— Renvoi à la commission des Affaires étrangères.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

Relative aux droits de l'homme des minorités ethniques et religieuses en Inde ainsi qu'au droit à une certaine forme d'autonomie (de M. Anciaux).

Betreffende de mensenrechten van etnische en religieuze minderheden in Indië en het recht op een zekere vorm van autonomie (van de heer Anciaux).

— Renvoi à la commission des Affaires étrangères.

Verwezen naar de commissie voor de Buitenlandse Aangelegenheden.

C. Proposition :

Instituant une commission parlementaire chargée d'enquêter sur la criminalité organisée en Belgique (de M. Vandenberghe et consorts).

C. Voorstel :

Tot instelling van een parlementaire commissie van onderzoek naar de georganiseerde criminaliteit in België (van de heer Vandenberghe c.s.).

— Renvoi à la commission de la Justice.

Verwezen naar de commissie voor de Justitie.